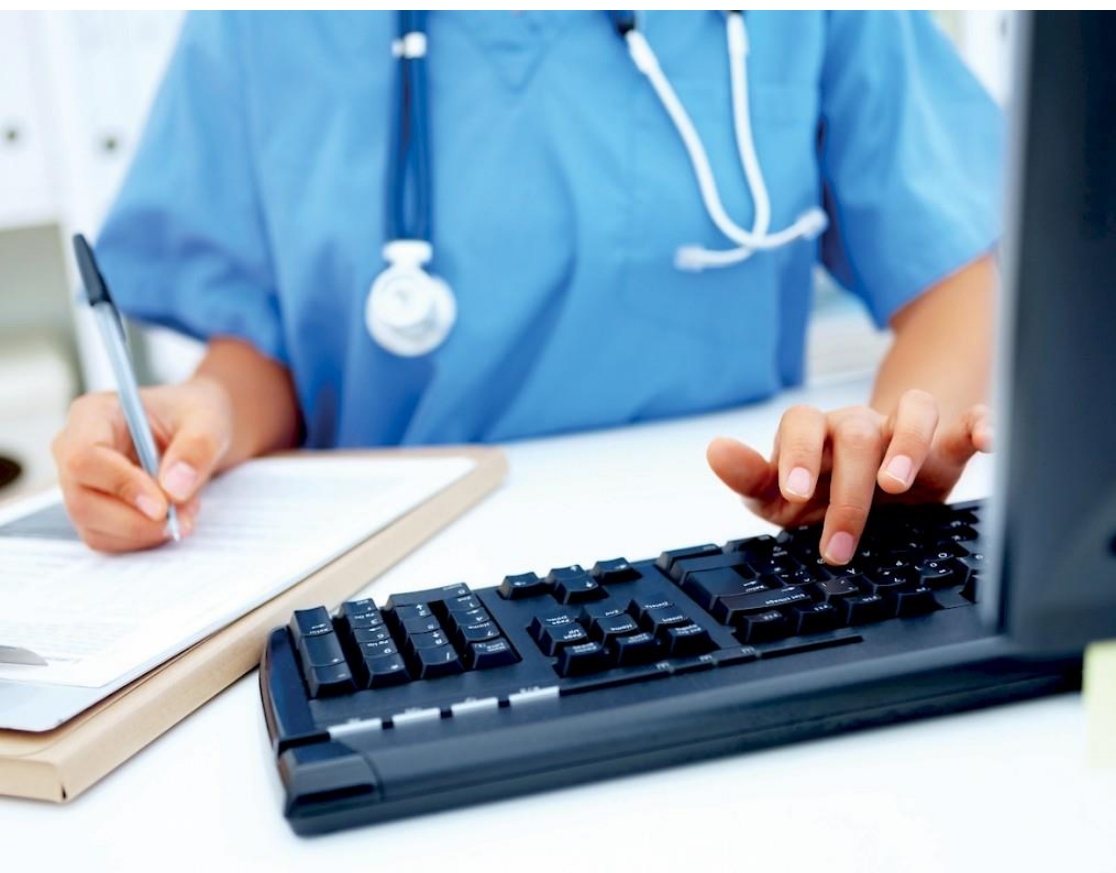

Kauppinen Jessica ja Martinez Johanna

Perehdytysmateriaali ohjatun harjoittelun tueksi

Sairaanhoitajan/

terveydenhoitajan tutkinto

Sosiaali- ja terveysalan
koulutus

Kevät 2018

KAJAANIN
AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tiivistelmä

Tekijät: Kauppinen Jessica & Martinez Johanna

Työn nimi: Perehdytysmateriaali ohjatun harjoittelun tueksi

Tutkintonimike: Sairaanhoitaja (AMK), Terveydenhoitaja (AMK)

Asiasanat: perehdyttäminen, hoitotyön laatu, potilasturvallisuus

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa perehdytysmateriaali opiskelijoille Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän neuvoloihin, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon. Kainuun sotella ei ole ollut suoraan opiskelijoille suunnattua perehdytysmateriaalia käytössä. Tavoitteena oli, että toimeksiantaja voi valmiin tuotteen avulla kehittää opiskelijaperehdytystä. Perehdytysmateriaalin avulla tehdyssä perehdytyksessä kaikki tärkeät asiat tulevat läpi käydyiksi ja perehdytykseen on helppo palata tarvittaessa myöhemmin. Se lisättiin organisaation sisäiselle verkkosivustolle Äitiys- ja lastenneuvola sekä perhesuunnittelu- ja Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto -osion yhteyteen ja sitä käytetään opiskelijoiden tullessa työharjoitteluun. Opinnäytetyön tutkimustehtävänä toimi: Millainen perehdytysmateriaali parantaa potilasturvallisuutta ja hoitotyön laatua?

Yhteistyö työelämän edustajien kanssa oli tiivistä. Materiaalin osa-alueet valittiin työryhmänä yhdessä työelämän edustajien kanssa sen perusteella, mitkä asiat ovat työharjoittelun potilasturvalliseen ja laadukkaaseen hoitotyöhön pääsemiseksi tärkeitä. Materiaali sisältää kuntayhtymän strategiaan ja organisaatioon, laadunhallintaan ja potilasturvallisuuteen, työhyvinvointiin ja työsuojeluun, viestintään ja tietoturvaan sekä -suojaan, henkilöstöön ja työyksikköön, yleisiin käytäntöihin, toimintaympäristöön ja koulun puolelta vaadittaviin asioihin sisältyvää materiaalia. Opiskelijahoituksen laatusuosituksissa yksi opiskelijaa koskeva laatukriteeri on, että opiskelija toimii vastuullisesti ja potilasturvallisesti muun muassa noudattaen työyksikön turvallisuusohjeita, työelämän sääntöjä sekä annettuja lakeja ja sopimuksia (Opiskelijahoituksen laatusuositukset 2015, 8).

Perehdytysmateriaalia esitestaamaan ilmoittautui kolme terveydenhoitajaopiskelijaa. Esitestaajien antaman palautteen perusteella materiaali on kattava. Materiaalin avulla opiskelija voi perehtyä yleisellä tasolla perhepalveluiden organisaatioon ja sen käytäntöihin. Materiaali koettiin jonkin verran hyödylliseksi ajatellen hoitotyön laatua ja potilasturvallisuutta. Esitestaajat kokivat, että materiaalin selkeys, helppokäyttöisyys ja sopiva laajuus ovat tärkeitä seikkoja onnistuneessa materiaalissa. Sisällön muuttamista ei ehdotettu.

Abstract

Author(s): Kauppinen Jessica & Martinez Johanna

Title of the Publication: Orientation Material to Support Practical Training

Degree Title: Bachelor of Health Care, Public Health Nursing

Keywords: orientation, quality of care, patient safety

The purpose of this functional thesis was to produce student orientation material for maternity, child, school and student health services within Kainuu Social Welfare and Health Care Joint Authority. The Joint Authority did not have previous student orientation material. The goal was that the commissioner could develop student orientation with the finished product. The product of the thesis is student orientation material which introduces the main matters that students need to know during their practical training and which is easily available for future reference if necessary. The material was uploaded onto the intranet of the organization under maternity, child, school and student health services and it is used as new students start their practical training. The research question of the thesis was the following: What kind of orientation material would improve patient safety and quality of care?

Cooperation with representatives from the working life was close. Different parts of the orientation material were chosen collaboratively as a team. The reason for choosing the parts was that they would help to reach patient safety and quality of care during practical training. The material includes issues related to the strategy and the organization of the Joint Authority, quality management and patient safety, work well-being and work safety, communication and data safety, staff and work units, general practices, operating environment, and some matters required by Kajaani University of Applied Sciences. One quality criterion concerning students, in the quality recommendation for student guidance, is that students would work responsibly and safely. This means, for example, that they follow the safety rules of work units, other rules of working life as well as laws and agreements.

Three public health nurse students were willing to pre-test the orientation material. According to their feedback the material is comprehensive. With the help of the material students are able to learn about the organization and practices of family services at a general level. The pre-testers thought the material was fairly helpful what it comes to the quality of care and patient safety. Clarity, easiness of use and right scope are important factors when it comes to successful material according to the feedback. No changes to the contents were suggested.

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Perehdyttäminen, potilasturvallisuus ja hoitotyön laatu ohjatussa harjoittelussa...4	
2.1	Perehdyttäminen	4
2.2	Potilasturvallisuus	6
2.3	Hoitotyön laatu	8
2.4	Terveydenhoitajaopiskelija	9
2.5	Kainuun sote	10
2.6	Neuvola, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto	11
3	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimustehtävä	13
4	Tuotteistamismenetelmä toiminnallisessa opinnäytetyössä	14
4.1	Kehitystehtävän tunnistaminen	15
4.2	Ideointivaihe	16
4.3	Luonnosteluvaihe	16
4.4	Kehittämisyvaihe	19
4.4.1	Kuntayhtymän strategia ja organisaatio	19
4.4.2	Laadunhallinta ja potilasturvallisuus	21
4.4.3	Työhyvinvointi ja työsuojelu	23
4.4.4	Viestintä, tietoturva ja -suoja	24
4.4.5	Henkilöstö ja työyksiköt	25
4.4.6	Yleiset käytänteet	26
4.4.7	Toimintaympäristö	27
4.4.8	Tärkeää ohjattuun harjoitteluun liittyen	28
4.5	Viimeistelyvaihe	29
4.5.1	Tuotteen testaus	30
4.5.2	Perehdytysmateriaalin kattavuus	32
4.5.3	Valmis materiaali	35
5	Pohdinta	37
5.1	Eettisyys	37
5.2	Luotettavuus	38
5.3	Ammatillinen kehittyminen	40

5.4 Tulokset, johtopäätökset ja jatkotutkimuskohteet.....42

Lähteet.....47

Liitteet

1 Johdanto

Opinnäytetyömme toimeksiantaja oli Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, josta käytämme opinnäytetyössämme nimitystä Kainuun sote. Työelämän edustajan kertoman mukaan Kainuun soten neuvolaan, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon työharjoitteluun tulleille sosiaali- ja terveysalan opiskelijoille on tähän saakka pidetty noin tunnin kestävä perehdytys suullisesti (Antikainen 2017). Toisinaan opiskelijoiden perehdytykseen on myös käytetty Kainuun soteen tuleville uusille työntekijöille suunnattua perehdytysmateriaalia, joka löytyy organisaation intranetistä. Opiskelija ei kuitenkaan tarvitse työharjoittelun perehdytyksessä työntekijöille suunnattua materiaalia koko sen laajuudessa. Nyt opiskelijoille haluttiin koota intranettiin oma perehdytysmateriaali, jossa yhdistyy Kainuun soten ja Kajaanin ammattikorkeakoulun informaatio. (Moilanen 2018a.) Myös opiskelijat olivat toivoneet toimeksiantajalta itsenäisesti opiskeltavaa materiaalia (Antikainen 2018).

Tehyn, Suomen sosiaali- ja terveysalan ammattijärjestön, internetsivuilla 14.8.2017 olleessa artikkelissa puhuttiin perehdytyksestä. Artikkelissa tuotiin esille, kuinka tärkeää perehdyttäminen on tulevaisuuden osaajille. Perehdytys on yhteiskunnallisesti tärkeää, koska sillä varmistetaan hyvä hoito.

"Jos perehdytys on huonoa, potilasturvallisuus voi vaarantua, hoidon laatu ja työhyvinvointi kärsiä ja organisaation vetovoima heikentyä."

Uutta työvoimaa tarvitaan jatkuvasti. Jokaisen terveydenhuollon ammattilaisen tulee perehdyttää uusia työntekijöitä. (Oksanen 2017.)

Vuoden 2015 alussa Ylen internetsivuilla olleessa artikkelissa oli yhteiskunnallisesti merkittävää asiaa perehdytyksen tarpeellisuudesta. Jos perehdytys on huonoa tai työtä liikaa, saattaa osa sairaanhoitajista jättää alan. Työ pitäisi kuitenkin tehdä huolellisesti ja virheitä välttäen, jotta potilasvahingoilta vältyttäisiin. Toisaalta taas hyvä työllistymismahdollisuus houkuttelee alalle. (Kettunen 2015.)

Potilasturvallisuus kiinnostaa kansainvälisesti ja se nähdään yhä enemmän osana hoidon laatua. Hoidon laatu paranee potilasturvallisuutta lisäämällä ja näin potilaiden kärsimys vähenee. Potilasturvallisuuden kuuluu olla osa organisaation riskienhallintaa. Kuisman tutkimuksessa havaittiin, että puute koulutuksessa, perehdytyksessä ja henki-

lökunnan tietotaidossa myötävaikuttivat 11% tiedonkulun ja -hallinnan, 10% lääkehoidon ja 1% potilaaseen kohdistuneiden tapaturmien ja onnettomuuksien syntyyn. (Kuisma 2010, 2, 25.)

Hiljainen tieto on tärkeää saada näkyväksi, jotta perehdyttäminen onnistuu. Tähän pyrittiin, Näin tehdään saumaton sote – Kainuun hiljainen tieto 2003—2017 -projektissa, jossa on huomattu onnistumisen edellyttävän yhteistyötä, vuorovaikutusta ja dialogia. Työyhteisössä pyritään jakamaan osaamista ja jatkamaan oppimista läpi elämän. Perehdyttäminen on vuorovaikutteinen prosessi, jossa uusi työntekijä ja työyhteisö oppivat toisiltaan. (Ahonen, Ahopelto, Heikkinen, Huovinen-Tervo & Mäntymäki 2017.) Opiskelijan työharjoittelun kannalta on tärkeää saada yksilö- ja organisaatiotasolla olevaa hiljaista tietoa näkyväksi eri tavoin (Hulkari 2006, 33).

Perehdyttäminen edellyttää muun muassa tarvittavan aineiston kokoamista. Perehdytysmateriaali auttaa uutta työharjoittelijaa sopeutumaan työpaikkaan ja sen tapoihin, käytäntöihin ja työyhteisöön. Perehdyttäminen ja opastus ovat onnistuneet hyvin, kun perehdytettävä on omaksunut opittavan asian kokonaisuutena ja tuntee asioiden väliset yhteydet sekä on oppinut työyhteisön toimintaan ja työhön liittyvät yleisperiaatteet. Hyvin tehty perehdytys tehostaa oppimista, vähentää virheitä ja niiden korjaamiseen kuluva aikaa sekä turvallisuusriskejä ja antaa perehdytettävälle myönteisen yrityskuvan. (Penttinen & Mäntynen 2009, 2–4.) Perehdytysmateriaalin avulla tehdyssä perehdytyksessä kaikki tärkeät asiat tulevat läpikäydyiksi ja perehdytykseen on helppo palata tarvittaessa myöhemmin.

Opinnäytetyömme tarkoitus oli tuottaa perehdytysmateriaali opiskelijoille Kainuun alueen neuvoloihin, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon. Tavoitteena oli, että toimeksiantaja voi valmiin tuotteen avulla kehittää opiskelijaperehdytystä. Tätä toiminnallista opinnäytetyötä ohjaavana kysymyksenä toimi: Millainen perehdytysmateriaali parantaa potilasturvallisuutta ja hoitotyön laatua?

Opiskelijoiden perehdytysmateriaaliin linkitettiin osa valmiista Kainuun soten työntekijöiden perehdytysmateriaalista. Opiskelijoiden tulee tuntea esimerkiksi Kainuun soten toimintastrategia, hoitoketjut sekä saada ohjeistusta suojavaatteista ja käsihygieniasta. Näitä osa-alueita opiskelija pääsee katsomaan oman harjoittelupaikan suljetuilta intranetsivuilla. Osa tarpeellisesta materiaalista löytyy Kajaanin ammattikorkeakoulun suljetuilta intranetsivuilla, kuten esimerkiksi opiskelija-arviointiin liittyvät asiat. Linkitimme

myös nämä opiskeluun liittyvät tiedot perehdytysmateriaaliin, jotta ne ovat helpommin löydettävissä. Näihin koulun sivustolta tuleviin tietoihin päästäkseen opiskelijan on kirjaututtava sisään Kajaanin ammattikorkeakoulun intranettiin henkilökohtaisella tunnuksetella ja salasanalla. Materiaali lisättiin organisaation intranettiin äitiys- ja lastenneuvola, perhesuunnittelu sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon yhteyteen ja sitä käytetään uusien opiskelijoiden tullessa työharjoitteluun.

Perehdytysmateriaalin valmistuttua työelämän edustajan hyväksymään muotoon esitetasimme materiaalin terveydenhoitajaopiskelijoiden avulla. Tutustuttuaan materiaaliin opiskelijat täyttivät sähköisen palautekyselyn, jolla pyrimme saamaan selville materiaalin toimivuuden ja sen sisällön riittävyyden. Lisäksi halusimme tietää, parantaako materiaali opiskelijan mielestä potilasturvallisuutta ja hoitotyön laatua.

2 Perehdyttäminen, potilasturvallisuus ja hoitotyön laatu ohjatussa harjoittelussa

Opinnäytetyömme on toiminnallinen, eli kokoamme yleisen tason perehdytysmateriaalin Kainuun alueen neuvoloihin, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon ohjattuun harjoitteluun meneville terveydenhoitajaopiskelijoille. Ilmiönä on perehdyttäminen. Pyrkimyksenämme on, että perehdytysmateriaali parantaa hoitotyön laatua ja potilasturvallisuutta. Tässä luvussa käyttämiimme lähteisiin pohjautuen voidaan todeta, että nämä kolme asiaa ovat sidoksissa toisiinsa.

Perehdyttämisen vaikutus potilasturvallisuuteen on huomioitu myös Sosiaali- ja terveysministeriön vuosille 2017-2021 laatimassa Potilas- ja asiakasturvallisuusstrategiasa. Siinä tuodaan esille, kuinka johdon ja esimiesten vastuulla on arvioida henkilökunnan osaamistarpeet eri tehtävissä ja huolehtia ammattitaidon varmistamisesta. Henkilöstön kehittämistarpeet pitää tunnistaa, ja uusien työntekijöiden on saatava riittävä perehdytys tehtävänsä. Myös määräaikaisten ja tilapäisten työntekijöiden perehdytys tulee varmistaa. (Valtionneuvoston periaatepäätös... 2017.) Näihin tilapäisiin työntekijöihin voi lukea myös opiskelijat.

2.1 Perehdyttäminen

Perehdyttäminen tarkoittaa uuden työntekijän opastamista työpaikan tapoihin, käytäntöihin ja ihmisiin työpaikalla. Siihen kuuluvat kaikki toimet, jotka edistävät työntekijän tuntemusta työpaikasta. (Penttinen & Mäntynen 2009, 2.) Perehdyttäminen perustuu työturvallisuuslakiin ja säädöksiin uuden henkilön perehdyttämisestä ja työhön ohjauksesta (L 23.8.2002/738). Se on tärkeää myös työtehtävien muuttuessa kokonaan tai osittain, vaikka työpaikka pysyisikin samana. Jopa pidemmän poissaolon jälkeen on hyvä arvioida perehdyttämisen tarvetta. Perehdyttäminen ei ole vain uusien taitojen ja tietojen oppimista, vaan se auttaa myös hyödyntämään aiempaa osaamista. (Kupias & Peltola 2009, 18, 20.)

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta laadittavasta suunnitelmasta (A 1.5.2011/341) sanotaan, että laadukkaan ja turvallisen toiminnan edellyttämän henkilöstön perehdyttämisen sekä toimintayksikössä tapahtuvan opiskelijoiden koulutuksen ja ohjaamisen tulee kuulua yksikön suunnitelmaan. Kainuun soten Opiskelijaohjauksen laatusuosituksissa (2015) tämä on

otettu huomioon. Siinä sanotaan, että opiskelijaohjauksen laadun kehittäminen on osa hoidon ja palvelujen laadun sekä turvallisuuden kehittämistä. Lisäksi siinä sanotaan, että harjoittelu- ja työssäoppimisjakson hyvällä suunnitellulla ja opiskelijan suunnitelmallisella perehdyttämällä luodaan opiskelijalle mahdollisuudet kehittää omaa osaamistaan parhaalla mahdollisella tavalla, ja että perehdytys auttaa opiskelijaa pääsemään mukaan työyhteisöön ja sen toimintaan. (Opiskelijaohjauksen laatusuosituksat 2015, 3, 7.) Mietinen ym. määrittelevät, että edellytysten luominen opiskelijoiden ohjaukseen ja perehdyttämiseen toteuttamiseen on osastonhoitajien tehtävä (Halme 2011, Miittisen 2006, 10 mukaan).

Hulkarin (2006) tutkimuksessa työssäoppimisen laadusta ensimmäinen kahdestatoista laatuindikaattorista on opiskelijan perehdytys ja vastaanotto. Kun opiskelija perehdytetään kunnolla työyhteisöön ja yhteistyö koulun kanssa toimii, opiskelijan harjoittelu onnistuu parhaiten. Opiskelijoiden ja työpaikkaohjaajien arviot työssäoppimisen laadusta olivat myönteisiä. (Hulkari 2006, 8, 125.) Opiskelijalle on tärkeää tuntee itsensä tervetulleeksi työyksikköön ja olla tietoinen organisaation rakenteista sekä toimintaperiaatteista (Kallio 2011, Mäkelän 1995, 40 mukaan).

Kallio (2011) tarkasteli yksiköiden kykyä selviytyä tulevien sairaanhoitajien käytännön työn opettamisessa ja ohjaamisessa. Hän kartoitti myös oppimista edistäviä ja estäviä tekijöitä sekä yhteistyötä koulun ja työyksiköiden välillä. Hänen tutkimuksessaan selvisi, että opiskelijoiden mielestä kunnollinen perehdytys ensimmäisenä päivänä on erityisen tärkeää, sillä muutoin tuntee olevansa pitkään kuin eksyksissä. Kallion haastatteleminen opiskelijoiden tavoitteena oli saada yleiskäsitys harjoitteluosaston toiminnasta ja oppia hoitamaan yksikössä olevia potilaita kokonaisvaltaisesti. Omien tavoitteiden saavuttaminen oli todennäköisempää, jos sai kunnollisen perehdytyksen uuteen yksikköön mennessä. Silloin koko harjoittelu käynnistyi tehokkaasti. Opiskelijat tunnustivat, että oleellinen osa oppimista oli oma aktiivisuus ja itseohjautuvuus. Onnistunut työharjoittelu edellytti opiskelijalta itsenäistä tiedonhakua jakson aikana. Oma halu oppia oli ratkaisevin tekijä harjoittelun onnistumisen kannalta. (Kallio 2011, 3, 63, 74.)

Pitkänen on todennut puheviestinnän pro gradu -tutkielmassaan, että perehdytys on moniulotteinen ilmiö. Se toteutuu tulokkaan, perehdyttäjän ja työyhteisön keskinäisessä viestinnässä tiedonsiirron ja erilaisten vuorovaikutustilanteiden kautta. Sitä voidaan kuvata myös perehtymisen ja perehdyttämisen vuoropuheluna, jossa sekä tulokas että organisaatio toimivat perehtyjänä ja perehdyttäjänä. (Pitkänen 2010, 2.)

Perehdytyksessä ei pidä jakaa kaikkea informaatiota ensimmäisenä päivänä, koska kaikkea sitä tietoa ei pysty omaksumaan niin lyhyessä ajassa. Sen pitäisi edetä järjestelmällisesti ja perehdytettävän on saatava tietoa myös koko organisaatiosta ja omasta yksiköstään. Lisäksi työyhteisön historiasta, arvoista ja periaatteista kertominen on osa perehdytystä. (Niemi, Nietosvuori & Virikko 2006, 257.)

Lokkilan (2016) tekemässä ylemmän korkeakoulun opinnäytetyössä oli tavoitteena vastata opiskelijoiden perehdytysmallin palvelukonseptin kehittämisestä Kainuun sotelle. Kehittämistehtävän tuloksena on opiskelijoiden perehdytysmallin palvelukonsepti, jonka Kainuun sote ottaa osaksi kehitteillä olevaa opiskelijaperehdytysohjelmaa. Kainuun soten opiskelijaohjauksen laatusuosituksissa (2015, 7) on luvattu varmistaa, että opiskelijoille järjestetään yleisperehdytystilaisuus kaksi kertaa vuodessa. Lokkilan kehittämän opiskelijoiden perehdytysmallin palvelukonseptin toisena osana on ”Opiskelija, tervetuloa meille” –tilaisuus, jota Kainuun sote hyödyntää osana laatukriteerin saavuttamista. (Lokkila 2016).

2.2 Potilasturvallisuus

Potilasturvallisuudella tarkoitetaan terveydenhuollon yksiköiden ja organisaation toimintoja ja periaatteita, joilla varmistetaan hoidon turvallisuutta ja suojataan potilaita vahingoittumasta. Potilas saa oikeaa hoitoa, oikeaan aikaan ja oikealla tavalla ja hoidosta aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa. (Mitä on potilasturvallisuus? 2014.) Potilasturvallisuuden tiedot ja taidot kattavat monia alueita, sisältäen moniammatillisen yhteistyön, tarkan ja oikea-aikaisen vuorovaikutuksen, lääketurvallisuuden, käsihygienian ja oikeat menettelytavat sekä kirurgiset taidot. (Patient Safety Curriculum... 2011, 95).

Potilasturvallisuuteen kuuluvat myös periaatteet ja toimintakäytännöt, joilla varmistetaan terveyden- ja sairaanhoidon palvelujen turvallisuus. Sillä tarkoitetaan myös ehkäisevän toiminnan, diagnostiikan, hoidon ja kuntoutuksen turvallisuutta. Myös lääkitysturvallisuus on osa potilasturvallisuutta. Lääkitysturvallisuuteen kuuluu lääkkeiden käyttöön liittyvien haittatapahtumien ehkäisy, välttäminen ja korjaaminen eri toimenpitein. (Laatusuositus hyvän ikääntymisen... 2013, 68.)

Terveydenhuollon toiminnan on perustuttava näyttöön ja hyviin hoito- ja toimintakäytäntöihin. Terveydenhuollon toiminnan on oltava laadukasta, turvallista ja asianmukaisesti toteutettua. -- Terveydenhuollon toimintayksikön on laadittava

suunnitelma laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta. Suunnitelmassa on otettava huomioon potilasturvallisuuden edistäminen yhteistyössä sosiaalihuollon palvelujen kanssa. (L 30.12.2010/1326.)

Perehdyttämällä opiskelija turvataan potilaiden hyvä ja turvallinen hoito. Opiskelijan täytyy tietää, mitä kuuluu hoidon turvallisuuteen. Lääkkeet täytyy osata katsoa oikeiksi ja kuranteiksi ja ne täytyy saattaa käyttövalmiiksi oikealla tavalla. Lääkinnällisiä laitteita on opeteltava käyttämään työpaikkakohtaisesti. (Mitä on potilasturvallisuus? 2014.)

Potilasturvallisuuden tavoite on, että hoito ja hoitoympäristö eivät aiheuta potilaalle vaaraa tai haittaa. Vaaratapahtuma voi olla läheltä piti -tilanne, jolloin se huomataan ennen kuin potilaalle aiheutuu haittaa. Se voi olla myös haittatapahtuma, jossa potilaalle aiheutuu hoitoon kuulumatonta haittaa. Haittatapahtumia ovat esimerkiksi hoidosta aiheutuneet infektiot, väärä tai viivästynyt diagnoosi tai virhe lääkityksessä. Havaittuaan vaaratapahtuman potilaan tulee välittömästi kertoa siitä hoitohenkilökunnalle asian korjaamiseksi. Tapahtumista ilmoittaminen auttaa parantamaan toimintaa niin, että uusilta vastaavanlaisilta tapahtumilta vältytään. (Potilasturvallisuus 2015; Laatu ja potilasturvallisuus 2017.) Potilasturvallisuus pitäisi liittää kaikkeen mitä terveydenhuollossa tehdään, organisaation johdon päätöksenteosta aina työntekijöiden toimintaan saakka. Potilasturvallisuuden edistämiseksi vaaditaan yhteistä vastuunottoa ja aktiivista, moniammatillista toimintaa kaikilla tasoilla. (Ammattilaisille ja opiskelijoille 2017.)

Terveydenhuoltolaki (2010) edellyttää, että terveydenhuollon toimintayksiköt laativat suunnitelman laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksessa (2011) laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta laadittavasta suunnitelmasta sanotaan, että suunnitelmassa on sovittava laadukkaan ja turvallisen toiminnan edellyttämästä henkilöstön perehdyttämisestä sekä toimintayksiköissä tapahtuvasta opiskelijoiden koulutuksesta ja ohjaamisesta. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen laatimassa Potilasturvallisuusoppaassa sanotaan, että menettelytavat terveysalan opiskelijoiden koulutuksessa ja ohjaamisessa kirjataan toimintayksikön potilasturvallisuussuunnitelmaan. Oppaan lopussa on potilasturvallisuussuunnitelman tarkastuslista, johon on sisällytetty myös opiskelijoiden ohjaukseen ja koulutukseen toimintayksikössä sisältyvät potilasturvallisuusasiat. (Potilasturvallisuusopas 2011, 15–16, 39.) Työelämän edustajan ohjeistuksella kokoamamme perehdytysmateriaali tukee Kainuun sotien opiskelijoiden potilasturvallisuusosaamista perhepalveluiden yksiköissä.

2.3 Hoitotyön laatu

Hoitotyön laatu tarkoittaa sitä, kun potilasta hoidetaan yhteisymmärryksessä hänen kanssaan yksilölliset tarpeet ja toiveet huomioon ottaen. Henkilökunta toteuttaa hoidon sujuvana prosessina turvallisesti, soveltaen näyttöön sekä hyviin hoitokäytäntöihin perustuvia ja vaikuttavia menetelmiä. Yhteistyön ja tiedon kulun hoitoon osallistuvien tahojen välillä tulee olla toimivaa. Hoitotyö on ollut laadukasta, kun potilas on tyytyväinen ja saanut hoidosta parhaan mahdollisen terveyshyödyn. Laadulla tarkoitetaan yleensä tuotteen tai palvelun kykyä täyttää asiakkaan tarpeet tai vaatimukset taikka toiminnan tavoitteeseen pääsyä. (Terveydenhuollon laatuopas 2011.)

Leebov ja kollegat uskovat, että laatu hoitotyössä tarkoittaa oikeiden asioiden tekemistä oikein ja jatkuvien parannusten tekemistä. Työn lopputulokseksi pyritään saamaan parhaat mahdolliset kliiniset tulokset, asiakastyytyväisyyttä ja taidokasta henkilökuntaa (Mosadeghrad 2012, Leebovin 2003, mukaan). Terveydenhuollon organisaatiot siirtyisivät korkeaan luotettavuuteen sitouttamalla johtajat potilasvahinkojen syntymisen lopettamiseen, sisällyttämällä turvallisuuskulttuurin koko terveydenhuoltojärjestelmään ja ottamalla käyttöön tehokkaimmat työkalut ja menetelmät hoitotyön laadun ja turvallisuuden parantamiseksi. (Godlock 2017, Chassinin ja Loebin 2013, mukaan.) Terveydenhuollon laatu perustuu monien asioiden yhtäaikaiseen onnistumiseen ja sisältää kliinisen, hoitoprosessin ja palvelun käyttäjän kokemukseen liittyvän laadun (Vehko, Aalto, Sainio & Sinervo 2016, 23, 49).

Laatu on palvelun kykyä vastata asiakkaiden palvelutarpeisiin järjestelmällisesti, vaikuttavasti, säännöksiä noudattaen ja kustannustehokkaasti. Laadun arviointikohteet luokitellaan rakenne- ja prosessitekijöihin sekä lopputuloksiin. Rakennetekijät luovat toiminnalle hyvät lähtökohdat. Niihin kuuluvat esimerkiksi henkilökunnan määrä ja rakenne, johtamis- ja työnjakokäytännöt ja hoitoympäristöt, ylipäätään tekijät, jotka luovat edellytyksiä toimiville prosesseille ja sitä kautta vaikuttaville tuloksille. Prosessitekijät käsittävät koko toimintaprosessin, joka alkaa asiakkaan saapuessa palvelujen piiriin ja päättyy hänen poistuessaan. Prosessia voidaan arvioida tarkastelemalla toimintaa pohtien, taakaako se laadukkaan ja vaikuttavan hoidon ja palvelun asiakkaalle. Lopputulosten arvioinnissa pohditaan, saavutettiinkö asiakkaan tilassa tai käyttäytymisessä muutoksia, joita tavoiteltiin. Laadukas palvelu ylläpitää tai parantaa asiakkaan toimintakykyä ja lisää terveyshyötyä. Pitkäaikaisesti käytettävien palvelujen laatu on vaikuttavaa ja turvallista, asiakaslähtöistä ja asiakkaan tarpeisiin vastaavaa ja hyvin koordinoitua. (Laatusuositus

hyvän ikääntymisen... 2013, 65–66.) Laki potilaan asemasta ja oikeuksista säätää, että potilaalla on oikeus laadultaan hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon (L 17.8.1992/785).

Kajanderin (2007) tutkimuksen yhtenä tarkoituksena oli selvittää, millaiseksi sairaanhoitajaopiskelijat arvioivat ohjatun harjoittelun laatua. Opiskelijat arvioivat olevansa itse vastuussa oppimisestaan ja käyttivät tietopohjansa laajentamiseen ohjaajan asiantuntijuutta sekä tutkimusaineistoa ja kirjallisuutta. Koulun puolesta harjoittelua varten saatu perehdytys ei ollut vastanneista viidesosan mielestä riittävää. Tutkimuksen mukaan onnistuneen harjoittelun ja opiskelijan turvallisen toiminnan edellytyksenä on, että opiskelijat perehdytetään ohjattuun harjoitteluun hyvin (Kajander 2007, 72).

Mielestämme sähköinen perehdytysmateriaali opiskelijoille Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa sekä neuvoloissa parantaa omalta osaltaan hoidon laatua ja turvallisuutta. Opiskelijan perehdytystä tuetaan materiaalin avulla, johon on helppo palata ja jota voi päivittää tarpeen mukaan. Opiskelijat ovat tulevaisuuden työntekijöitä, joten hyvä perehdytys jo työharjoittelussa takaa osaamisen ja asiantuntijuuden nopeamman kehittymisen tulevaa vastuullista työtä varten. Hyvin suunniteltu ja toteutettu perehdytys on tutkimusten perusteella myös hyvä keino rekrytoida uusia työntekijöitä (Opiskelijaohjauksen laatusuosituksset 2015, 3).

2.4 Terveydenhoitajaopiskelija

Terveydenhoitajatutkinnon suorittaminen kestää 4 vuotta ja on laajuudeltaan 240 opintopistettä. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira hyväksyy ja laittaa rekisteriin ammattiin valmistuneen opiskelijan. Tämän jälkeen valmistunut saa oikeuden toimia ammattihenkilön ammattinimikettä käyttäen. (Terveydenhoitajakoulutus, terveydenhoitaja (AMK)... 2018.) Terveydenhoitajat toimivat asiantuntijoina hoitotyössä ja ennaltaehkäisevässä työssä. Heillä on terveyttä edistävä ja itsenäinen ote päätöksen tekoon. Työ perustuu kokonaisvaltaiseen hyvinvoinnin huomioimiseen, niin yksilön, ryhmien kuin yhteiskunnan tasolla. Työssä on tärkeää turvata kaikille tasa-arvo. (Terveydenhoitaja on terveyden... 2017.)

Kainuun soten tehtävänä on edistää ja ylläpitää väestön terveyttä ja hyvinvointia sekä toteuttaa väestön tarvitsemien palveluiden yhdenvertaista saatavuutta, laatua ja potilas-turvallisuutta. Tämä on myös opiskelijoiden toiminnan perusta. Opiskelijaohjauksen laatusuosituksissa yksi opiskelijaa koskeva laatukriteeri on, että opiskelija toimii vastuulli-

sesti ja potilasturvallisesti noudattaen muun muassa työyksikön turvallisuusohjeita, työelämän sääntöjä sekä annettuja lakeja ja sopimuksia (Opiskelijaohjauksen laatusuosittukset 2015, 3, 8.)

Opiskelijan tullessa töihin työnantajan kuuluu varmistaa ja arvioida tapauskohtaisesti, että opiskelijalla on edellytykset hoitaa hänelle annetut tehtävät. Työnantajan kuuluu kertoa tarkasti opiskelijalle hänen työtehtävänsä, vastuunsa ja velvoitteensa sekä miten toiminnat rajataan. Opiskelijan opintojen täytyy olla hyväksytysti suoritettuja, jonka työnantajan tulee tarkastaa. Toimintayksikön on myös huolehdittava, että niin ohjatussa harjoittelussa kuin sijaisuuksia tekevällä opiskelijalla on ohjaaja, joka toimii samassa yksikössä opiskelijan kanssa. Ohjaajan täytyy olla laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö, jolla on oikeus harjoittaa itsenäisesti ammattia. Ohjaajan täytyy olla myös kokenut, jotta hän voi ohjata, seurata ja valvoa opiskelijan tehtäviä ja huolehtia, että potilasturvallisuus ei vaarannu. (Opiskelijat 2016.)

Sosiaali- ja terveysministeriö on esittänyt Johtamisella vaikuttavuutta ja vetovoimaa hoitotyöhön -toimintaohjelmassa, että esimiesten velvollisuus on harjoittelun edellytysten luomisen lisäksi henkilöstön riittävyyden varmistaminen ja osaamisen vahvistaminen. Opiskelijoiden harjoittelun ja henkilöstön osaamisen kehittäminen voivat tukea toinen toistaan. Oppilaitoksen ja harjoitteluyksikön yhteistyössä voidaan soveltaa molempien osapuolien osaamista työntekijöiden ja opiskelijoiden koulutuksen suunnitteluun ja kehittämiseen työelämälähtöisesti. (Johtamisella vaikuttavuutta ja... 2009, 45, 71.)

2.5 Kainuun sote

Kainuun sote tuottaa kaikki sosiaali- ja terveystalvet Hyrynsalmelle, Kajaanille, Kuhmolle, Paltamolle, Ristijärvelle, Sotkamolle ja Suomussalmelle. Myös Puolangan kunta on Kainuun soten osajäsen. Kainuun sote toimii maakunnan suurimpana työnantajana, jolla on yhteensä noin 3 700 työntekijää. Kainuu on edelläkävijä perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalipalvelujen yhdyntymässä. Kuntayhtymä tuottaa alueen kunnille myös henkilöstö- ja talouspalveluja. Se hoitaa lisäksi kaikkien Kainuun kuntien tietohallinnon. (Mikä Kainuun sote 2017.)

Kainuun soten tehtävänä on kainuulaisten hyvinvoinnin edistäminen ja osallisuuden lisääminen. Se on työssään vastuullinen, asiakaslähtöinen, oikeudenmukainen, avoin ja luottamusta omaava. Arvot vaikuttavat jokapäiväisessä työssä tavoitteiden asettamisen

ja niistä saatujen tulosten arvioinnissa. (Arvokirja 2014.) Hyvinvoinnin edistäminen ja itsenäisesti väestön selviytymisen tukeminen ovat lasten-, nuorten- ja perhepalveluiden tehtävänä. Perhekeskeisyys, yhdenvertaisuus, asiakaslähtöisyys, moniammatillinen yhteistyö sekä ennaltaehkäisevä ja kuntouttava työote toimivat arvoina ja toimintaperiaatteina. (Neuvolapalvelut 2017.)

2.6 Neuvola, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Neuvola, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto ovat osa perhepalveluja. Liite 1 esittää Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatiokarttaa ja samassa liitteessä avataan myös perhepalveluiden tarjonta. Neuvolat voidaan jakaa kolmeen kategoriaan. Lasten neuvolaan, ehkäisy- ja perhesuunnitteluun sekä äitiysneuvolaan. Neuvoloissa terveydenhoitajien ja lääkäreiden vastaanotolla käyminen on maksutonta. Neuvoloita Kainuun sotessa on yhteensä yhdeksän. Kajaanissa toimii Keskusneuvola ja Lohtajan neuvola. Muut neuvolat ovat Hyrynsalmella, Kuhmossa, Suomussalmella, Paltamossa, Ristijärvellä, Vuolijoen ja Sotkamossa. (Lapset, nuoret ja... 2017.)

Lastenneuvolassa käy alle kouluikäisiä lapsia perheineen. Perheille täytyy taata samantyyppiset palvelut, jotta terveyseroja saataisiin kavennettua. Neuvolan tehtävänä on huolehtia lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kasvun seurannasta ja kehityksestä. Vanhemmille annetaan tukea ja ohjeistusta turvalliseen, lapsesta lähtevään kasvatukseen ja huolenpitoon. Neuvolasta saa myös tukea parisuhteen hoitamiseen liittyvissä asioissa. Siellä yritetään kartoittaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa erityistä tukea tarvitsevat perheet, jotta heille saataisiin nopeasti apua ja tukea. Siellä lapsi saa lisäksi rokotusohjelman mukaiset rokotukset. (Lastenneuvola 2017.)

Perhesuunnitteluneuvonta edistää asiakkaan seksuaaliterveyttä, ehkäisy tietoutta ja ehkäisyvalintaa. Tuki ja ohjaus ovat tärkeitä, jotta seksuaalinen käyttäytyminen olisi vastuullista. Perhesuunnittelussa ohjataan myös raskauden suunnittelussa, lapsettomuusasioissa, raskauden keskeytyksissä ja sukupuolitauteihin liittyvissä asioissa. Neuvonta kuuluu kaikille hedelmällisessä iässä oleville asiakkaille. (Ehkäisy ja perhesuunnittelu 2017.)

Raskaana olevan naisen ja sikiön terveyden ja hyvinvoinnin turvaaminen sekä raskausajan häiriöiltä ehkäiseminen ovat äitiysneuvolan tavoitteita. Koko perheen kannalta ter-

veys ja hyvinvointi sekä turvallinen ja kehittävä elinympäristö ovat pääasiassa myös kansanterveyttä ajatellen. Mahdollisiin raskaudenaikaisiin ongelmiin ja häiriöihin puututaan sekä annetaan hoitoa ja tukea sitä tarvitseville. Myös varhaista kohdennettua tukea tarjotaan syrjäytymisen ja terveyserojen kaventamiseksi. Määräaikaiset terveystarkastukset, moniammatillinen perhevalmennus, kotikäynnit ja laaja koko perhettä koskeva terveystarkastus kuuluvat myös äitiysneuvolan tehtäviin. Koko perheen tukeminen ja huomioiminen auttavat tunnistamaan mahdolliset häiriöt ja riskitekijät. (Äitiysneuvola 2017.)

Kouluterveydenhuollon ennaltaehkäisevän toiminnan tarkoituksena on oppilaan hyvinvoinnin ylläpitäminen ja parantaminen. Tavoitteena on kasvun ja kehityksen tukeminen koulun ja vanhempien kanssa yhteistyössä. Terveystarkastusta ovat toteuttamassa terveydenhoitaja, koululääkäri ja psykiatrinen sairaanhoitaja. (Kouluterveydenhuolto 2017.) Myös opiskeluterveydenhuollon ennaltaehkäisevän toiminnan tarkoituksena on opiskelijan hyvinvoinnin ylläpitäminen ja parantaminen. Tavoitteena on seurata ja edistää opiskelijän kykyä yhteistyössä opiskelijan, vanhempien, opettajien ja hyvinvointiryhmien kanssa. Koulu yhteisön ja opiskelu ympäristön seuraaminen kuuluvat myös terveyden ja turvallisuuden edistämiseen. (Opiskeluterveydenhuolto 2017.)

3 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimustehtävä

Tarkoitus:

Opinnäytetyön tarkoitus on tuottaa perehdytysmateriaali opiskelijoille Kainuun alueen neuvoloihin, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon.

Tavoite:

Tavoitteena on, että toimeksiantaja voi valmiin tuotteen avulla kehittää opiskelijaperehdytystä.

Tutkimustehtävä:

Tätä toiminnallista opinnäytetyötä ohjaavana kysymyksenä toimi: Millainen perehdytysmateriaali parantaa potilasturvallisuutta ja hoitotyön laatua?

4 Tuotteistamismenetelmä toiminnallisessa opinnäytetyössä

Käytämme opinnäytetyössämme Jämsän ja Mannisen tuotteistamisprosessia, koska se on selkeä ja sopii materiaalin kokoamisprosessiin. Jämsän & Mannisen (2000, 35–36) mukaan sosiaali- ja terveystalouden tuotteistamisprosessiin kuuluu viisi vaihetta, jotka ovat tunnistaminen, ideointi, luonnostelu, kehittäminen ja viimeistely. Vaiheissa voidaan edetä, vaikkei edellistä vaihetta olisi saatettu täysin loppuun. Tuotekehitykseen kuuluu yhteistyö eri tahojen kanssa, mikä auttaa kehittämään tuotteen paremmaksi ja täsmällisemmäksi. Alaluvuissa käymme läpi perehdytysmateriaalin tuotteistamisprosessin eri vaiheet Jämsän ja Mannisen tuotteistamismallin mukaisesti.

Toikon & Rantasen (2009, 85–87) mukaan tuotteistamista käytetään usein tulosten jakamiseen ja markkinointiin. Tuotteistaminen alkaa ideointi- ja suunnitteluvaiheella, jossa määritellään, mikä tuote on, kuka on mahdollinen asiakas, miten tuote on tarkoitus tehdä sekä mikä on tuotteen kilpailuetu muihin nähden. Toinen vaihe on testaamisvaihe, jossa tuotekuvauksen perusteella pyritään tekemään ulkopuolinen tuotteen arviointi. Kolmannessa vaiheessa tuote pilotoidaan ja brändätään. Neljännessä eli viimeisessä vaiheessa tuotetta pyritään markkinoimaan ja saamaan sille laaja levikki.

Tutkimusprosessi voi jakautua myös seuraavanlaisiin vaiheisiin: ideataso, sitoutuminen, toteuttaminen, kirjoittaminen ja tiedottaminen. Tutkimusprosessin tärkeimmät asiat päätetään ideointi ja sitoutumisvaiheessa. Toteuttamisvaiheessa saatetaan huomata alussa tehtyjen ratkaisujen toimimattomuus, jolloin ne pitää muuttaa. Tutkimus etenee harvoin selkeässä järjestyksessä, jolloin joudutaan palaamaan aikaisempiin vaiheisiin. (Vilkkä 2015, 56–58.) Vaikka tässä lähteessä puhutaan tutkimuksesta, samat vaiheet pätevät myös toiminnallisen opinnäytetyön tekoon.

Kehittämistoiminnassa ajatuksena on saada parannettua aikaisempaa toimintatapaa tai rakennetta. Kehittämisprosessi voidaan jakaa viiteen osaan: perustelujen etsimiseen, toiminnan suunnitteluun, konkreettiseen kehittämiskohteeseen, toiminnan arviointiin ja uusien tuotteiden levittämiseen. Jotta kehittäminen onnistuu, täytyy työryhmän olla aktiivisesti vuorovaikutuksessa eri osapuolten kanssa. (Toikko & Rantanen 2009, 16, 56–57, 89.)

4.1 Kehitystehtävän tunnistaminen

Tutkimusaiheen on tärkeä olla merkityksellinen käytännön hoitotyön ja sen kehittämisen kannalta, jotta se edistäisi väestön hyvinvointia. Tavoitteena on, että siitä saisi tietoa, jota voitaisiin käyttää kehittäessä terveystalvueluita. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 89.) Sosiaali- ja terveystalvuelujen kehittämiseksi kannattaa kerätä palautetta, jotta sen laatua pystyttäisiin kehittämään. Aiemmat tehdyt tutkimukset auttavat osaltaan tiedon hankkimisessa. Tilastot muun muassa palveluista, käytöstä ja kustannuksista antavat tietoa mahdollisista ongelmista ja epäkohdista. Ongelmakohtaan löydyttyä on helpompi lähteä kehittämään laadukkaampaa tuotetta tai palvelua. (Jämsä & Manninen 2000, 29.)

Valittuamme aiheen opinnäytetyöllemme tapasimme työelämän edustajien kanssa saada ksemme selville opinnäytetyön tarpeen ja ymmärtää ksemme paremmin lähtökohdat. Tähän vaiheeseen kuului myös aiheanalyysin teko ja aiheen rajaaminen sopivaksi. Määrittelimme myös tarkoituksen, tavoitteen ja tutkimustehtävän opinnäytetyötämme varten ohjaavan opettajan ohjeistuksella.

Opiskelijoille kohdennetulle perehdytysmateriaalille on todellinen tarve, koska opiskelijoiden perehdytys on toimeksiantajan mukaan tehty tähän saakka pääosin suullisesti. Materiaaliin perehtyessään opiskelija tulee tutuksi organisaation rakenteen ja yleisten toimintatapojen kanssa. Perehdytys auttaa opiskelijaa ymmärtämään, mitä häneltä odotetaan työympäristössä toimiessa. Materiaalin kautta organisaation arvot, visio ja toimintasuunnitelma tulevat selviksi, ja opiskelija voi soveltaa niitä omaan toimintaansa. Potilasturvallisuuden kannalta tärkeät asiat kuten esimerkiksi eettinen toiminta, lait, näyttöön perustuva toiminta, käsihygienia ja aseptinen toiminta Kainuun sotessa tulevat kerratuiksi.

Toimeksiantajan toiveena on, että perehdytysmateriaali kannustaisi opiskelijoita omaaloitteisuuteen kaiken tuomansa perehdytyksen ohella (Antikainen 2017). Opiskelijaa muistutetaan materiaalin avulla esimerkiksi sopimaan väli- ja loppuarviointiajat oman ohjaajan ja opettajan kanssa hyvissä ajoin sekä tuomaan esille omat tavoitteet ja lääkehoitopassin. Harjoittelun lopussa opiskelijan antaman palautteen avulla pystytään havaitsemaan mahdollisia kehityskohteita opiskelijaohjauksessa.

4.2 Ideointivaihe

Kehitettäväksi valitun palvelun tuotteistaminen alkaa palvelun keskeisten ominaisuuksien määrittelyllä. Mietitään, mikä on palvelun sisältö ja käyttötarkoitus sekä kuinka palvelu toteutetaan. On tärkeää tietää, mitä aineellista tai aineetonta hyötyä asiakkaat tavoittelevat palvelun avulla, jotta voidaan suunnitella palvelun sisältö ja toteuttamistapa asiakkaalle arvoa tuottavaksi. (Jaakkola, Orava & Varjonen 2009, 11.)

Kehittämistarpeen määrittelyn jälkeen täytyy aloittaa ideoimaan erilaisia keinoja sen ratkaisemiseksi. Kun uudistetaan olemassa olevaa tuotetta tai palvelua, on tärkeää, että se vastaa käyttötarkoitustaan. Kokonaan uuden tuotteen kehittämisessä täytyy käyttää erilaisia ongelmanratkaisumenetelmiä, kuten aivoriihen käyttöä, jossa ehdotettuja ideoita kirjataan ylös ja niistä valitaan lopuksi parhaat. (Jämsä & Manninen 2000, 35–36.)

Kehittämistarve heräsi toimeksiantajan tekemistä huomioista opiskelijoiden perehdyttämisestä. Toimeksiantaja halusi, että opiskelijoille koottaisiin heille suunnattu perehdytysmateriaali. Ensimmäisessä tapaamisessa työelämän edustajien kanssa saimme selville heidän odotuksensa perehdytysmateriaalia koskien. Saimme kuulla, mitä asioita materiaalissa kuului heidän mielestään olla. Tapaamisen jälkeen pohdimme työparina, mitkä kaikki osa-alueet toimeksiantajan valmiista työntekijöiden perehdytysmateriaalista oli tarpeellista sisällyttää tuotteeseen ja mitkä asiat koulun puolelta. Nämä asiat valittiin sen mukaan, mitä opiskelijan on tärkeää tietää työharjoittelun kannalta. Otimme tässä huomioon myös työelämän edustajien mielipiteen asiasta. Tapasimme työelämän edustajien kanssa opinnäytetyön aiheanalyysivaiheessa kerran ja opinnäytetyösuunnitelmaa laatiessamme kolme kertaa. Ideointivaiheessa mietimme myös perehdytysmateriaalin ulkonäköä. Saimme arvokasta ohjeistusta työelämän edustajilta perehdytysmateriaalin sisältöä suunnitellessamme.

4.3 Luonnosteluvaihe

Tuotteen luonnosteluvaiheessa analysoidaan tuotteen kohderyhmää ja varmistetaan, että tuotteen asiasisältö kohtaa tarkoituksen. Ydinasiat ja niiden täsmentäminen osapuolten välisessä yhteistyössä ovat tärkeässä asemassa onnistumisen kannalta. Tuotteen sisältö ja rajaaminen edellyttävät tutkimustulosten ja käytäntöjen tuntemista. Luonnosteluvaiheessa ratkaistaan asiat, joita tarvitaan tuotekehityssuunnitelman laatimises-

sa. Se noudattaa projektisuunnitelman rakennetta ja toimii kirjallisena dokumenttina hankkeesta esimerkiksi rahoitusta haettaessa. (Jämsä & Manninen 2000, 44–48, 52.)

Aloimme luonnostella materiaalia Word-asiakirjaan, johon merkitsimme, mitkä asiat löytyisivät Kainuun sotien sisäisestä intranetistä Kaimasta ja kuinka ne olisivat sieltä löydettävissä. Kaimaan pääsee tutustumaan vain Kainuun sotien työpisteiden tietokoneilla. Etsimme Kajaanin ammattikorkeakoulun suljetulta intranetsivustolta ohjattuun harjoitteluun ja opiskeluun liittyvät tiedot, jotka haluttiin lisäksi perehdytysmateriaaliin. Koulun puolelta tulevaan informaatioon päästäkseen opiskelijan tulee kirjautua sisään omilla tunnuksillaan Kajaanin ammattikorkeakoulun intranettiin. Lisäsimme asiakirjaan myös julkisen hallinnon alaisilla sivuilla olevaa materiaalia sekä lääkehoitopassiin liittyvät tiedot. Laitoimme kaikkiin mahdollisiin kohtiin valmiit linkit, jotka vievät haluttuun materiaaliin. Muutamisiin kohtiin materiaalia kirjoitimme tekstin itse työelämän edustajan ohjeita noudattaen, koska valmista tekstiä ei ollut.

Kahdeksantoista näistä kolmestakymmenestäkahdeksasta aiheesta johtaa Kaimaan. Kajaanin ammattikorkeakoulun sivustolle aiheista vie viisi: Opiskeluterveydenhuolto, Työaika ja työvuorolistat, Omat rokotukset, Harjoittelun tavoitteet ja Väli- ja loppuarviointi. Myös Kainuun sotien sivustolle aiheista johtaa viisi. Lisäksi viisi aiheista johtaa muualle, kuten esimerkiksi Finlex-lakisivustolle, Lääkehoitopassiin ja Terveystieteiden ja hyvinvointilaitoksen sivuille. Viiteen aiheista ei löytynyt valmista materiaalia, joten kirjoitimme niihin itse tekstin työelämän edustajan ohjauksella. Valitsimme materiaalin osa-alueet toimeksiantajan toiveisiin pohjautuen. Valintoihin vaikuttivat myös omat kokemuksemme ohjatuissa harjoitteluissa. Pyrimme valitsemaan osa-alueita, jotka koimme merkitykselliseksi onnistunutta harjoittelua ajatellen. Seuraavalla sivulla on lopullinen luonnostelma perehdytysmateriaalin aiheista (Taulukko 1).

Opiskelijoiden perehdyttäminen Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän neuvolaan, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon

Kuntayhtymän strategia ja organisaatio	Laadunhallinta ja potilasturvallisuus
• Strateginen suunnitelma • Organisaatiokaavio • Taloussuunnittelun vuosikello • Tulosalueen strateginen suunnitelma • Toimintaa ohjaavat lait ja asetukset • Hoitotyön strateginen suunnitelma	• Hoito- ja palveluketjut • HaiPro- ja potilasturvallisuus ilmoitus • Lääkehoitosuunnitelma • Laadunhallinta- ja potilasturvallisuussuunnitelma
Työhyvinvointi ja työsuojelu	Viestintä, tietoturva ja -suoja
• Työhyvinvointi • Työsuojelu • Opiskelijan ohjaus • Opiskeluterveydenhuolto • Savuton Kainuun sote	• Asiakas- ja potilastiedot (valvonta ja seuranta) • Sähköiset palvelut • Tietojärjestelmät • Sisäinen ja ulkoinen viestintä (posti, faksi, puhelin, sähköposti, intranet, internet) • Viestintäopas
Henkilöstö ja työyksiköt	Yleiset käytänteet
• Työyksiköt • Henkilöstömäärä ja -rakenne, tehtäväkuvat • Perhekeskus	• Työaika ja työvuorolistat • Sairaspoissaolot • Omat rokotukset • Eettinen toiminta • Näyttöön perustuva toiminta • Koulutukseen ja kokouksiin osallistuminen
Toimintaympäristö	Tärkeää ohjattuun harjoitteluun liittyen
• Tärkeitä ohjeita • Asiakkaat • Runko-ohjelmat • Valmiussuunnitelmat	• Harjoittelun tavoitteet • Väli- ja loppuarviointi • Lääkehoitopassi • Terveiden ja hyvinvoinnin laitos • Palaute

Taulukko 1. Perehdytysmateriaalin aiheet

4.4 Kehittämisvaihe

Tuotteen kehittäminen etenee luonnosteluvaiheessa valittujen ratkaisuvaihtoehtojen, periaatteiden, rajausten ja asiantuntijayhteistyön mukaisesti. Nykyään sosiaali- ja terveysalalla käytetään paljon www-pohjaista tiedonvälitystä. WWW-sivuilla oleva tieto täytyy olla päivitettyä uusimpaan tietoon. Määrätyt vastuuhenkilöt huolehtivat päivityksestä. Myös turvallisuuteen ja sivujen käyttöoikeuksiin tulee kiinnittää huomiota. (Jämsä & Manninen 2000, 54, 63.) Materiaalin kehittämisvaiheessa pidimme toimeksiantajan kanssa palaverin, jossa kävimme vielä kaikki materiaaliin tulleet osa-alueet läpi. Toimeksiantajan mukaan perhepalveluiden esimiehet tulevat huolehtimaan materiaalin päivityksestä tarvittaessa. Harjoittelun ohjaajat taas mahdollistavat opiskelijalle materiaalin läpikäynnin. (Moilanen 2018b.) Perustelemme materiaaliin valitut aiheet seuraavissa alaluvuissa.

4.4.1 Kuntayhtymän strategia ja organisaatio

Organisaation toiminnan keskeinen osa on strateginen johtaminen. Strategista johtamista tarvitaan toiminnan suunnittelua ja arviointia varten. On kehitetty tasapainotettu mittaristo (BSC), joka auttaa viemään strategian jokapäiväiseen toimintaan. Tärkeää siinä on visio ja strategia. Strategiassa keskitytään palveluiden ja henkilöstön kehittämiseen, asiakkaiden tarpeisiin ja toiminnan arviointiin. Terveystoiminnalle tärkeitä seikkoja ovat strategisen johtamisen opit ja laadunhallintamenetelmät. Strateginen johtaminen edellyttää osaamisen hallintaa, jotta se olisi tuloksellista ja vaikuttavaa. (Saarela 2014, 23.) Kainuun sote varmistaa, että työyksiköissä toimitaan organisaation strategian ja arvojen mukaan, ja että ne ovat myös opiskelijoiden tiedossa (Opiskelijaohjauksen laatusuositukset 2015, 6). Perehdyttävänä on saatava tietoa myös koko organisaatiosta ja omasta yksiköstään. Lisäksi työyhteisön historiasta, arvoista ja periaatteista kertominen on osa perehdytystä. (Niemi, Nietosvuori & Virikko 2006, 257.)

Organisaatiomalli kuvastaa sisäistä työnjakoa ja johtamista. Se on jaoteltuna Kainuun sotessa elämänpolun mukaan. Syntymästä vanhuuteen siirryttäessä muodostuu omia toiminnallisia kokonaisuuksia. Organisaatiomalli pohjautuu sosiaali- ja terveydenhuollon moninlaisiin lakeihin. Se sisältää kuntayhtymässä käytettävät sosiaali- ja terveydenhuollon, ympäristöterveydenhuollon sekä erityishuoltopiirin palvelut. Kainuun soten organisaatiokaavio ei ole prosessiajattelun mukainen, mutta se on varmasti helpottanut vas-

tuu- ja tulosalueiden kehittämistä. Näin se on myös selkeämpi, asiakaslähtöisempi ja toimivampi kokonaisuus asiakasta ajatellen. (Ahonen ym. 2017, 70–71.)

Perhepalveluja ohjaa sosiaalihuoltolaki (2014), jonka mukaan kunnan viranomaisten kuuluu seurata ja edistää lasten ja nuorten hyvinvointia, poistaa epäkohtia kasvuolosuhteissa sekä ehkäistä niiden syntymistä. Lapsille tarkoitetuissa palveluissa täytyy huolehtia, että niillä myös tuetaan vanhempia, huoltajia sekä muita lapsen kasvatuksen piirissä olevia henkilöitä. Tarvittaessa täytyy järjestää erityisen tuen tarpeessa oleville lapsille ja nuorille tarkoitettua toimintaa. Palveluiden kehittämisessä tulee ottaa huomioon lasten ja nuorten toivomukset ja tarpeet. (L 30.12.2014/1301.)

Tulosalueet jakautuvat Kainuun sotessa seuraavasti: hallinto, keskitetyt yhteiset tukipalvelut, perhepalvelut, sairaanhoidonpalvelut, terveyden- ja sairaudenhoitopalvelut, vanhushpalvelut ja ympäristöterveydenhuolto. Tulosalueet jaotellaan näistä vielä vastuualueisiin ja tulosyksiköihin. Kainuun soten kuntayhtymien johtamisrakenne on moninainen, joka perustuu asiakaslähtöiseen toimintaan. (Ahonen ym. 2017, 20.)

Julkisen vallan velvoite on edistää kansalaisten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta. Tämä velvoite lähtee perustuslaista. Esimerkiksi terveydenhuollon palveluista säädetään terveydenhuoltolaissa ja terveydenhuollon palvelujen käyttäjän asemaa turvaa laki potilaan asemasta ja oikeuksista. (Lainsäädäntö 2018.) Terveydenhuollon lainsäädännön tunteminen ja lakien noudattaminen on hoitotyöntekijän eettinen velvollisuus ja se edistää eettisten ongelmien tunnistamista. Lainsäädäntö velvoittaa hoitotyöntekijää ottamaan huomioon työtä tehdessään tasapuolisesti siitä potilaalle koitua hyöty ja mahdolliset haitat. (Eettisten ongelmien tunnistaminen... 2014.) Myös opiskelijan on tärkeää tuntea lait, jotka ohjaavat hänen työtään.

Toimintastrategiat hoitotyössä pohjautuvat eettisiin periaatteisiin ja vaikuttavista toimintatavoista pohjautuvaan tutkimustietoon. Ne tuodaan konkreettisiksi kansalliseen ohjelmaan kuuluvissa toimenpiteissä ja tavoitteissa. Keskeisiä toimintastrategioita ovat: 1. Huomioida potilaan itsemääräämisoikeus ja kannustaa potilasta ottamaan vastuu omasta hoidostaan. 2. Ylläpitää ja kehittää asiakaslähtöisyyttä, sekä hoidon saatavuuteen, että jatkuvuuteen vaikuttavia toimintatapoja. 3. Parantaa hoitotyön vaikuttavuutta. 4. Ylläpitää hoitohenkilökunnan osaamista ja kehittää sitä, sekä huolehtia heidän hyvinvoinnistaan. 5. Tehostaa moniammatillista yhteistyötä. (Terveyttä ja hyvinvointia... 2003, 36.)

4.4.2 Laadunhallinta ja potilasturvallisuus

Hoitoketju ymmärretään perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon sopimukseksi moniammatillisesta yhteistyöstä. Hoidon porrastuksen tärkein tavoite on luoda laadukkaan hoidon kokonaisuus. Siinä potilaan etu ja eri hoitoportaiden ja yhteiskunnan edut ovat tasapainossa ja resurssit järkevässä käytössä. Yhteistyössä suunniteltu ja toteutettu hoito säästää potilaan ja häntä hoitavien yksiköiden vaivoja ja kustannuksia hoidon laatua vaarantamatta. Se auttaa esimerkiksi välttämään päällekkäisiä tutkimuksia ja seurantakäyntejä. (Nuutinen 2000, 18–21.) Hoito- ja palveluketjujen tunteminen parantaa näin ollen hoidon laatua.

HaiPro on sosiaali- ja terveydenhuollon vaaratapahtumien raportointijärjestelmä eli potilasturvallisuutta vaarantavien tapahtumien raportointimenettely ja tietotekninen työkalu (Sosiaali- ja terveydenhuollon vaaratapahtumien... 2018). Lääkehoidon turvallisuus on osa potilasturvallisuutta. Lääkehoidon toteuttaminen perustuu työyksikössä laadittuun lääkehoitosuunnitelmaan. (Turvallinen lääkehoito 2016, 3, 16.) Terveydenhuoltolain (2010) pykälässä 8 sanotaan seuraavaa laadunhallinta- ja potilasturvallisuussuunnitelmaa koskien:

Terveydenhuollon toiminnan on oltava laadukasta, turvallista ja asianmukaisesti toteutettua. Terveydenhuollon toimintayksikön on laadittava suunnitelma laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta. Suunnitelmassa on otettava huomioon potilasturvallisuuden edistäminen yhteistyössä sosiaalihuollon palvelujen kanssa. (L 30.12.2010/1326)

Lääkehoito terveydenhuollon toiminta- ja työyksiköissä perustuu lääkehoitosuunnitelmaan, joka kuuluu terveydenhuoltolain 8 §:ssä säädettyyn laatu- ja potilasturvallisuussuunnitelmaan. Se on tärkeä osa perehdytyksessä ja lääkehoidon laadun sekä turvallisuuden varmistamisessa. Lääkehoitosuunnitelmat täytyy olla tehtyinä työyksikkökohtaisesti, joista vastaavat yksiköiden esimiehet. Työyksikön kuuluu perehdyttää uudet työntekijät ja opiskelijat sen lääkehoitosuunnitelman sisältöön työsuhteen ja harjoittelun alussa. Työntekijöillä on velvollisuus toimia suunnitelman mukaisesti. (Turvallinen lääkehoito 2016, 12, 14.)

Sosiaali- ja terveysministeriön laatima asetus laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta laadittavasta suunnitelmasta (A 1.5.2011/341):

Suunnitelman sisältö

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (1326/2010) 8 §:n 3 momentissa tarkoitettussa laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta laadittavassa suunnitelmassa on sovittava ainakin seuraavat asiat:

- 1) laadunhallinnan ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanon vastuuhenkilöt ja toimijat sekä miten johto vastaa edellytyksistä ja voimavaroista toteuttaa laadukasta ja potilasturvallista toimintaa;*
 - 2) laadukasta ja turvallista toimintaa tukevat henkilöstöjohtamisen periaatteet ja käytännöt sekä avointa turvallisuuskulttuuria tukevat arvot ja menettelytavat;*
 - 3) menettelytavat, joilla henkilökunta osallistuu moniammatilliseen laadunhallinnan ja potilasturvallisuuden kehittämiseen ja saa palautetta oppimista ja oman toimintansa kehittämistä varten;*
 - 4) laadukkaan ja turvallisen toiminnan edellyttämä henkilöstön perehdyttäminen sekä toimintayksiköissä tapahtuva opiskelijoiden koulutus ja ohjaaminen;*
 - 5) menettelytavat, joilla potilas ja hänen läheisensä voivat antaa palautetta laadunhallinnan ja potilasturvallisuuden puutteista, sekä menettelytavat, joilla potilaalle ja hänen läheiselleen annetaan tietoa ja tukea potilasta kohdanneen haittatapahtuman jälkeen;*
 - 6) toiminnassa käytettävät laadunhallinta-asiakirjat;*
 - 7) turvallisuus- ja laatuongelmien ennakointi sekä turvallisuusriskien tunnistaminen ja hallinta;*
 - 8) vaara- ja haittatapahtumien tunnistaminen ja raportointi, haittatapahtumien ilmoittaminen hoitoilmoitusjärjestelmään ja muiden säädösten edellyttämä raportointi ja korjaavia toimenpiteitä koskevat menettelytavat;*
 - 9) laadunhallinnassa ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanossa tarvittava yhteistyö sairaanhoitopiirin kuntayhtymän alueella muiden sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden kanssa.*
- Suunnitelmassa on käsiteltävä ainakin palvelujen tarpeenmukainen saatavuus, hoitoketjut, toimintayksikön fyysinen ympäristö, terveydenhuoltoon liittyvät infektiot, lääkehoito ja lääkehuollon järjestäminen, terveydenhuollon laitteet ja tarvikkeet, henkilöstö, sen työnjako ja osaaminen, tietojärjestelmät ja potilasasiakirjamerkkintöjen tekeminen sekä tiedonkulku toimintayksikön sisällä ja toimintayksiköiden välillä.*

Laadunhallintaan kuuluu johtamisen, arvioinnin ja suunnittelun parantaminen asetettujen laatutavoitteiden saavuttamiseksi. Laatutavoitteet määräytyvät organisaation oman laadunpolitiikan mukaan. Laadunhallinnasta päävastuussa ovat kaikki johtoon kuuluvat, mutta myös sen toteuttamisessa olevien organisaatioiden kaikki jäsenet. Laatu määritellään tuotteen kyvyllä täyttää asiakkaiden tarpeet. Se voi kuvata myös toiminnassa olevien tavoitteiden kohtaamista tulosten vastaavuuden kanssa. Koko terveydenhuollon henkilöstön tehtävänä on kehittää työn toimintaa ja osallistua potilasturvallisuutta ja laadunhallintaa koskevien suunnitelmien laatimiseen, toiminnan kehittämiseen ja seurantaan. (Terveystieteiden tutkimuskeskuksen laatuopas 2011, 6, 8, 12.)

Potilasturvallisuussuunnitelma voi olla osa laadunhallintasuunnitelmaa tai se voi olla itsenäinen suunnitelma. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen laadun perustana toimii potilasturvallisuus. Suunnitelman tarkoituksena on vähentää hoidosta johtuvia haittoja ja hoitovirheitä.

Suunnitelmassa kerrotaan toimintayksikön eri työntekijöiden vastuut potilasturvallisuuteen liittyen, mutta kuitenkin johto ottaa vastuun kokonaisuudesta. Potilasturvallisuussuunnitelmassa määritellään henkilöt ja vastualueet, mitä asioita kenenkin täytyy toteuttaa, seurata ja kehittää. Suunnitelmasta täytyy löytyä myös ohjeistus ja menettelytavat terveydenalan opiskelijoiden ohjaamiseen ja koulutukseen. (Potilasturvallisuusopas 2011, 8, 10, 15–16.)

4.4.3 Työhyvinvointi ja työsuojelu

Työhyvinvointi koostuu itse työstä, sen mielekkyydestä, terveydestä ja turvallisuudesta. Työssä hyvinvoivat työntekijät jaksavat paremmin, jolloin myös työn tuottavuus ja siihen sitoutuminen kasvavat ja sairauspoissaolot vähenevät. Työssä hyvinvointia lisää myös työntekijöiden ammatillinen osaaminen ja siellä vallitseva ilmapiiri. Tärkeänä osana sitä toimii myös motivoiva ja hyvä johtaminen. (Työhyvinvointi 2018a) Työnantajan ja työyhteisön on kehitettävä yhdessä hyvä työympäristö. Työhyvinvoinnin tärkeä yhteistyökumppani on työterveyshuolto. Hyvinvointi on työpaikalla kokonaisvaltaista, johon liittyy muun muassa työympäristö, työyhteisö, työprosessit ja johtaminen. (Työhyvinvointi 2018b.) Työssä tulee käyttäytyä hyvien tapojen mukaan, joihin kuuluu muun muassa tervehtiminen, kiittäminen ja anteeksipyyttäminen. Työyhteisö toimii paremmin ja työpaikalla on hyvä ilmapiiri, jos työssä käyttäydytään hyvin. Esimiehen tehtävä on puuttua työpaikalla huonoon käytökseen ja yhteistyökyvyttömyyteen. (Työkäyttäytyminen 2018.)

Työturvallisuuslain (2002) pykälässä 8 kerrotaan työnantajan velvoitteista. Työnantajan tulee huolehtia työntekijän terveydestä ja turvallisuudesta työpaikalla. Se edellyttää työn, sen olosuhteiden ja ympäristön sekä työntekijän henkilökohtaisten edellytysten huomiointia. Pykälässä 14 kerrotaan, että työnantajan täytyy antaa riittävästi tietoa työpaikalla olevista vaara- ja haittatekijöistä sekä huomioida työntekijän ammatillinen osaaminen ja työkokemus. (L 23.8.2002/738.)

Opiskelijaohjausta harjoittelussa ohjaa Kainuun sotessa opiskelijaohjauksen laatusuosituksat. Kainuun soten tavoitteena on laadukas opiskelijaohjaus, jota kehitetään opiskelijapalautteiden perusteella sekä ohjaajakoulutuksien avulla. Opiskelijoilla on harjoitteluun tullessaan nimetty ohjaajat. Myös työyksiköiden vastaavat ja esimiehet ovat tukemassa ja kehittämässä opiskelijoiden harjoitteluja. (Opiskelijoiden harjoittelut ja... 2018.)

Sosiaali- ja terveysministeriön toimiin kuuluu myös opiskeluterveydenhuollon ohjaus ja valvonta, josta säädetään terveydenhuoltolaissa. Opiskeluterveydenhuoltoon kuuluvat lukiot, ammatillisen peruskoulutuksen piiriin kuuluvat oppilaitokset, korkeakoulu- ja yliopisto-opiskelijat. Terveydenhuollon palvelut kuuluvat kunnan järjestettäväksi, ja ne kuuluvat kaikille mainituille opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta. Palvelut täytyy järjestää oppilaitoksessa tai opiskeluterveydenhuollolle järjestetyissä tiloissa. Palveluihin kuuluu opiskelijan fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtiminen, ja niitä lisäävä toiminta. (Opiskeluterveydenhuolto 2018.)

Työssä tupakoitsijoita voi kannustaa lopettamaan tupakointi, koska sen tiedetään olevan haitallista terveydelle. Se myös haittaa työntekijöiden jaksamista ja tuo työnantajalle kustannuksia. Tupakointi on mahdollista kieltää työpaikalla, mikä suojaa myös muita työyhteisössä olevia sekä asiakkaita. Tupakoinnin ehkäiseminen on kansanterveydellinen asia. (Savuton työpaikka 2018.)

4.4.4 Viestintä, tietoturva ja -suoja

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen hallinnassa ja käsittelyssä sovelletaan erilakeja, asetuksia ja ohjeita. Esimerkiksi laissa potilaan asemasta ja oikeuksista säädetään potilasasiakirjojen käsittelystä ja asiakirjoihin sisältyvien tietojen salassapidosta ja henkilötietolaissa oikeanlaisesta henkilötietojen käsittelystä sekä yksityisyyden suojaa koskevista perusoikeuksista. (Lainsäädäntö ohjaa asiakas- ja potilastietojen... 2018.) Potilasasiakirjat ovat potilaan hoidon järjestämisessä ja toteuttamisessa käytettäviä, laadittuja tai saapuneita asiakirjoja, tai teknisiä tallenteita, jotka sisältävät hänen terveydentilaansa koskevia ja muita henkilökohtaisia tietoja. Potilasasiakirjojen tehtävä on auttaa potilaan hoidon suunnittelussa ja toteutuksessa sekä edistää hoidon jatkuvuutta. Ne ovat myös tärkeitä potilaan tiedonsaantioikeuden ja oikeusturvan kannalta sekä henkilökunnan oikeusturvan toteuttamisessa. Niiden tietoja käytetään esimerkiksi potilaan muistutuksiin, kanteluihin ja vakuutusetuksiin liittyvissä asioissa. Potilasasiakirjoja tulee käsitellä aina huolella ja hyvin perusteiden toiminnan ja rekisterin käyttötarkoituksen kannalta. (Neuvolatoiminta, koulu- ja... 2009, 101–102.)

Vaitiolovelvollisuus tarkoittaa kieltoa ilmaista sivulliselle sellaista tietoa, joka on pidettävä salassa. Se sisältää myös kirjaamattomat potilasta koskevat tiedot, huomiot ja havainnot. Vaitiolovelvollisuuden rikkominen voi tapahtua monin tavoin, kuten esimerkiksi kertomalla jollekulle salassa pidettävän tiedon, nyökkäämällä tai pudistamalla päätä vas-

taukseksi jonkun kysymykseen tai ilmein ja elein. Vaitiolovelvoite koskee myös niitä, jotka saavat salassa pidettäviä potilastietoja tietoonsa toimiessaan terveydenhuollossa virka- tai työsuhteessa, luottamushenkilönä, opiskelijana, siviilipalvelusta suorittaessaan, harjoittelijana, vapaaehtoistoiminnassa tai toimiessaan terveydenhuollon toimintayksikön toimeksiannosta. Salassapitovelvoitteet jatkuvat tehtävän päätyttyä. (Neuvolatoiminta, koulu- ja... 2009, 104.)

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut sähköistyvät yhä enenemissä määrin. Tavoitteena on muuttaa erityisesti kroonisesti sairaiden hoitokäytäntöjä potilaskeskeisemmäksi. Sähköisillä palveluilla pyritään lisäksi palvelujärjestelmän tuottavuuden ja laadun parantamiseen. Erilaisia kansalaisille suunnattuja sähköisiä palveluja ovat esimerkiksi terveyden edistämistä tukevat tietopalvelut, kroonisten sairauksien omahoitoa tukevat palvelut, palveluhakemistot, ajanvaraus, tietoturvallinen sähköinen viestinvälitys ja sähköinen palaute. (Sosiaali- ja terveydenhuollon sähköiset... 2015.)

Nykyaikaisessa terveydenhuollossa tiedonkulku on merkityksellisessä roolissa potilaan hoitoa koskien. Hoitoon osallistuvat monien erikoisalojen ja ammattiryhmien edustajat. Lisäksi terveydenhuollon järjestelmät ovat muuttuneet monimutkaisemmiksi. Tämän vuoksi viestinnän merkitys terveydenhuollossa lisääntyy. (Metsävainio & Tamminen 2015, 338.)

4.4.5 Henkilöstö ja työyksiköt

Työyksiköt ja niiden yhteystiedot -kohtaan linkitimme neuvola sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon työntekijöiden yhteystiedot. Henkilöstömäärä ja rakenne sekä tehtävänkuvat -kohtaan kirjoitimme tärkeimmät asiat työelämäohjaajien opastuksella (Pennanen & Moilanen 2017).

Perhekeskus on osa Kainuun soten palvelurakennetta. Jokaisessa kunnassa on perhekeskus tai -asema. Perhekeskuksen kautta löytyy lapsiperheiden lähipalvelut. Näihin palveluihin kuuluvat neuvolatoiminta, perhetyö, lapsiperheiden kotipalvelu, perheneuvola, psykologipalvelu ja lastensuojelu. Perhekeskus on avoin kaikille lapsiperheille, edistää lasten ja perheiden hyvinvointia ja terveyttä sekä tarjoaa vanhemmille ja lapsille varhaista tukea ja apua. (Perheasemat ja -keskukset 2018.)

4.4.6 Yleiset käytänteet

Opiskelijan kuuluu laatia työvuorolista huomioiden harjoittelupaikan toiminta yhteistyössä ohjaajan kanssa (Kallio 2011, Mäkelän 1995, 39 mukaan). Kajaanin ammattikorkeakoulun intranetin työharjoittelusivustolla opiskelijoille kerrotaan harjoittelun työvuoroja ja -aikaa koskevat ohjeet. Myös sairaspöissaolojen korvaamisesta muistutetaan samalla sivulla. Tälle sivustolle opiskelijat pääsevät kirjautumaan henkilökohtaisilla tunnuksillaan.

Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön rokotukset kuuluvat työ- ja potilasturvallisuuteen. Uuden tartuntatautilain mukaan työnantajan pitää varmistaa, että tartuntatautien vakaville seurauksille alttiita potilaita tai asiakkaita hoitavilla työntekijöillä ja harjoittelussa olevilla opiskelijoilla on pykälän 48 mukainen suoja. (Sosiaali- ja terveysalan... 2017.) Kajaanin ammattikorkeakoulun työharjoittelusivustolta ja Kaimasta löytyy ohjeet ohjattuun harjoitteluun lähtevien rokotevaatimuksista.

Eettisten ohjeiden tarkoituksena on tukea sairaanhoitajien, terveydenhoitajien, kättilöiden ja ensihoitajien (AMK) eettistä päätöksentekoa heidän työssään. Ohjeet tuovat ilmi terveydenhuollossa työskenteleville sekä väestölle sairaanhoitajan perustehtävän yhteiskunnassa ja työn periaatteet. (Sairaanhoitajien eettiset ohjeet 1996.) Hoitotyön eettiset ohjeet tukevat ammattikunnan eettisesti hyvätasoista toimintaa herättämällä hoitotyöntekijät tarkastelemaan työnsä moraalisia näkökohtia. Tällä tavoin ne auttavat eettisten ongelmien tunnistamisessa (Eettisten ongelmien tunnistaminen... 2014.)

Näyttöön perustuva toiminta ja sen kehittäminen vaativat terveydenhuollon ammattilaisilta alan kehityksen seuraamista, tiedon käytön ja päätöksenteon osaamista sekä valmiutta kyseenalaistaa vanhat toimintatavat ja etsiä uutta tietoa niiden kehittämiseksi. Näyttöön perustuvan toiminnan vaatimuksena on, että tutkimus- ja seurantatietoa on tuotettu hoitotyöstä, tuotettu tieto on käyttökelpoista ja saatavilla toimintayksiköissä. Tutkimustiedon harkittu ja kriittinen käyttö edellyttää aina myös asiakkaan kokonaistilanteen ja hänen mielipiteidensä huomioimista. Tavoite on vastata hoidon tarpeeseen käyttämällä vaikuttaviksi tunnistettuja menetelmiä ja hoitokäytäntöjä. (Johtamisella vaikuttavuutta ja... 2009, 54–55.) Potilasturvallisuuden kehittämiseksi ja varmistamiseksi tarvitaan näyttöön perustuvaa työtä (Opiskelijaohjauksen laatusuosituksiset 2015, 6).

Koulutuksiin ja kokouksiin osallistumisesta kirjoitimme ohjeistuksen työelämän edustajien opastuksella (Pennanen & Moilanen 2017).

4.4.7 Toimintaympäristö

Opiskelijaohjauksen laatusuosituksissa yksi opiskelijaa koskeva laatukriteeri on, että opiskelija toimii vastuullisesti ja potilasturvallisesti muun muassa noudattaen työyksikön turvallisuusohjeita, työelämän sääntöjä sekä annettuja lakeja ja sopimuksia. Työelämän sääntöihin kuuluvat esimerkiksi vaitiolovelvollisuus, pukeutuminen, sovitut työvuorot ja poissaoloista ilmoittaminen. (Opiskelijaohjauksen laatusuositukset 2015, 8.)

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasryhmät ovat hyvin erilaisia. Lapsen ja esimerkiksi päihteitä väärinkäyttävien nuorten tai mielenterveyskuntoutujien tarpeet eroavat toisistaan merkittävästi. Samassa yksikössä tarpeet vaihtelevat asiakkaasta ja päivästä toiseen. Hoitajan on oltava jatkuvasti valmis muuttamaan omaa toimintaansa tilanteen vaatimalla tavalla. Useissa tutkimuksissa on todettu, että mitä enemmän hoitajat ovat vuorovaikutuksessa asiakkaidensa kanssa, sitä tyytyväisempiä asiakkaat ovat saamaansa palveluun. Siksi vuorovaikutukseen tulee kiinnittää huomiota ja hyödyntää eri persoonallisuuden vahvuuksia. Jokaisella hoitajalla on oma persoonallinen tyyliinsä olla vuorovaikutuksessa toisen ihmisen kanssa. (Latvala ym. 2018.) Perehdytysmateriaalin avulla opiskelijat voivat tutustua etukäteen neuvolaan, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon hakeutuvien asiakkaiden tavanomaisiin tarpeisiin.

Runko-ohjelmat sisältävät äitiys- ja lastenneuvolan määräaikaisten ja laajojen terveystarkastusten ajankohdat ja niiden sisällöt. Myös perhesuunnittelua varten on tehty oma runko-ohjelma. Runko-ohjelma palvelee terveydenhoitajia työn toteuttamisessa laadukkaasti, yhtenäisesti ja näyttöön perustuvaan tietoon pohjautuen. Sitä voidaan hyödyntää myös uusien työntekijöiden perehdyttämisessä ja terveydenhoitajaopiskelijoiden harjoittelun ohjauksessa. Runko-ohjelma kuvaa lyhyesti jokaisen terveystarkastuksen tavoitteet, hoitotoimenpiteet, terveystarkastuksen keskeiset terveysneuvonnan aiheet ja käynnillä tarvittaessa jaettavan tukimateriaalin. (Heikkilä 2014, 2, 39.)

Kainuun soten lastenneuvolatyön sisältö perustuu STM:n ohjeistukseen. Vuonna 2009 annettuun asetukseen neuvolatoiminnasta sisältyy neuvolatoiminta, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä ehkäisevä suun terveydenhuolto. Asetus pyrkii takaamaan riittävät, yhtenäiset ja alueellisesti tasa-arvoiset palvelut. Tärkeimpänä nähdään ennaltaehkäisevän työn kehittäminen varhaisen vuorovaikutuksen tukemisen, perheiden kuulemisen ja varhaisen puuttumisen kautta. Osa terveystarkastuksista toteutetaan laajoina tarkastuksina huomioiden koko perhe. Kainuun soten runko-ohjelmat toimivat opiskelijoiden, uusien työntekijöiden ja lääkäreiden perehdyttämisessä käytäntöihin. Se myös yh-

denmukaistaa terveydenhoitajien ja lääkärien työkäytäntöjä eri alueilla. (Lasten neuvolatyön käytäntö... 2017.)

Valtioneuvoston asetuksessa pelastustoimesta mainitaan eri kohteita, joihin on laadittava turvallisuussuunnitelma. Näihin kuuluvat muun muassa koulut, oppilaitokset ja muut vastaavat opetuksessa käytettävät tilat, sairaalat, vanhainkodit ja muut hoitolaitokset. (A 1.7.2011/407.) Turvallisuussuunnitelmasta tulee löytyä selostus vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätöksistä, rakennuksen ja käytettävissä olevien tilojen turvallisuusjärjestelyistä, asukkaille ja muille henkilöille annettavista ohjeista onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseksi ja mahdollisista muista kohteen omatoimiseen varautumiseen liittyvistä toimenpiteistä (Pelastussuunnitelma 2018). Poistumisturvallisuusselvityksen laatimista vaaditaan kaikilta hoitolaitoksilta ja palvelu- ja tukiasumiseen käytettäviltä kohteilta. Tavoitteena on, ettei yksikään potilas tai asukas menehtyisi tai loukkaantuisi esimerkiksi tulipaloissa. (L 1.7.2011/379.)

4.4.8 Tärkeää ohjattuun harjoitteluun liittyen

Harjoittelun tavoitteena on perehdyttää opiskelija ohjatusti ammattiopintojensa kannalta keskeisiin käytännön työtehtäviin sekä tietojen ja taitojen soveltamiseen työelämässä. Ensimmäisellä harjoitteluviikolla terveydenhoitajaopiskelijan tulee laatia 5 henkilökohtaista osaamistavoitetta opintokokonaisuuden tavoitteiden ja arviointikriteerien pohjalta. Osaamistavoitteet kuvaavat selkeästi ja yksikäsitteisesti, mitä opiskelijan odotetaan tietävän, ymmärtävän tai pystyvän tekemään harjoittelujakson jälkeen. Osaamistavoitteiden täytyminen on ehtona hyväksytylle harjoittelulle. (Harjoittelun tavoitteet 2018.) On opiskelijan tehtävä esitellä itsensä ja tavoitteensa. Harjoittelussa ollessaan opiskelija pyrkii tuomaan käytäntöön tavoitteensa hankkimalla tietoa, olemalla aktiivinen ja vastuuntuntoinen. (Kallio 2011, Mäkelän 1995, 39 mukaan.)

Harjoitteluiden arviointi tapahtuu asteikolla kiitettävä/hyvä/tyydyttävä/hylätty. Arvioinnissa arvioidaan opetussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden sekä opiskelijan itse asettamien tavoitteiden saavuttamista suhteessa alakohtaisiin harjoittelun arviointikriteereihin. Arviointiin osallistuvat opiskelija, harjoittelun ohjaaja ja ohjaava opettaja Harjoitteluun kuuluvat tavoitekeskustelu, väliarviointi ja loppuarviointi. (Harjoittelun ohjaus ja... 2018.)

Lääkehoitopassi on sähköinen lomake, johon on merkitty lääkehoitoon liittyviä osa-alueita ja yksityiskohtaiset tehtävät. Sen tarkoituksena on tukea ammattikorkeakoulujen terveysalan opiskelijoiden lääkehoidon oppimista ja varmistaa heidän osaamisensa kehittyminen. Sen lähtökohtana ovat tutkintokohtaiset lääkehoito-osaamisen kuvaukset terveysalalla. Lääkehoitopassin avulla lääkehoito-osaaminen tulee näkyväksi opiskelijalle itselleen, opettajille ja terveystalvelujärjestelmässä työskenteleville ohjaajille. Se toimii myös apuvälineenä lääkehoidon opintojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Opiskelija huolehtii itse lääkehoitopassin kirjauksista. Ammattikorkeakoulun opettajat ja harjoittelupaikkojen ohjaajat taas kirjaavat lääkehoito-osaamisen tavoitteiden saavuttamisen, kun opiskelija on sen todentanut. (Lääkehoitopassi 2018.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtävänä on tutkia ja seurata väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä kehittää toimenpiteitä niiden edistämiseksi. Sen työntekijät keräävät ja tuottavat tutkimuksiin ja tilastoihin perustuvaa tietoa. THL:n asiantuntemusta ja ratkaisuja voidaan käyttää päätöksenteossa ja työn tukena. (Mikä on THL? 2017.) Lisäksi THL tukee lasten, nuorten ja perheiden terveyden, hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämistä sekä arvioi palvelujen ja lapsi- ja perhepolitiikan toimivuutta ja vaikuttavuutta. THL:n verkkosivuilta saa tietoa lasten, nuorten ja perheiden palveluista ja hyvinvoinnista, ja se tukee ammattilaisia, johtamista ja päätöksentekoa. Lasten, nuorten ja perheiden oikea-aikaisiin ja tarpeiden mukaisiin palveluihin panostaminen tuottaa pysyvää hyvinvointia ja säästää kustannuksissa. (Lapset, nuoret ja perheet... 2018.)

Sosiaali- ja terveystalvelujen kehittämisessä on tärkeää kerätä palautetta, jotta sen laatua pystyttäisiin kehittämään. Ongelmakohtaan löydyttyä on helpompi lähteä kehittämään laadukkaampaa tuotetta tai palvelua. (Jämsä & Manninen 2000, 29.) Kainuun soten Opiskelijaohjauksen laatusuosituksissa (2015) sanotaan, että opiskelijaohjauksen laadun kehittäminen on osa hoidon ja palvelujen laadun sekä turvallisuuden kehittämistä. (Opiskelijaohjauksen laatusuositukset 2015, 3, 7.)

4.5 Viimeistelyvaihe

Tuotteen viimeistelyssä on tarpeellista kerätä palautetta esimerkiksi tuotteen esitestauksen muodossa. Tuotetta kannattaa testata tuotteen loppukäyttäjiltä, joille kyseinen tuote ei ole entuudestaan tuttu. Testaus olisi hyvä tehdä normaalien arkirutiinien lomassa. Palautetta testaajilla on helpompi antaa, jos he näkevät aiemman tuotteen, tai jos ajatellaan, että aiempaa tuotetta ei ole olemassa. Esitestaaja antaa palautetta ja muutosehdo-

tuksia. Tuotteen viimeistelyvaiheessa palautteen perusteella voi vielä tehdä mahdollisia muutoksia ja päivityksiä. Tuotteen viimeistelyvaiheeseen kuuluu myös tuotteen tehokas markkinointi. (Jämsä & Manninen 2000, 80–81.)

Hyväksytimme materiaalin ja palautelomakkeen sisällön työelämän edustajalla ja opettajalla, jonka jälkeen esitestasimme tuotteen kolmella opiskelijalla heidän ensimmäisellä työharjoitteluviikollaan eri työyksiköissä Kajaanissa. Tuote on Word-asiakirjana, jonka lähetimme opiskelijoille heidän sähköpostiosoitteisiinsa, koska emme voineet laittaa testaamatonta työtä Kainuun soten intranettiin. Saimme opiskelijoilta palautetta heidän ensimmäisen harjoitteluviikkonsa lopussa. Muutoksia materiaaliin ei vastausten perusteella tarvinnut tehdä.

4.5.1 Tuotteen testaus

Laadullisessa tutkimuksessa aineisto kootaan todellisiin tilanteisiin perustuen. Niissä käytetään ihmisiä tiedon saannin lähteinä. Tutkimuksessa voidaan käyttää esimerkiksi lomakkeita tiedonkeruun apuna. Käytämme palautteen keruussa laadullisia eli kvalitatiivisia ja määrällisiä eli kvantitatiivisia kysymyksiä. Lähtökohtana ei ole teorian testaaminen, vaan tulevan aineiston tarkastelu. Kohdejoukko rajataan miettimällä sen tarkoituksenmukaisuutta. Tutkimus toteutetaan joustavasti ja aineistoa tulkitaan sen mukaan, miltä se sillä hetkellä näyttää. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 160.)

Kohderyhmä laadullisessa tutkimuksessa määräytyy aihealueen ja tutkimusongelman mukaan. Tutkimusongelma selviää, kun saadaan tutkimuksen kannalta tärkeät henkilöt osallistumaan. (Kananen 2014a, 31.) Yleensä tutkittaessa pientä henkilömäärää, jossa yksilöiden lukumäärä on alle sata, käytetään kokonaistutkimusta. Kokonaistutkimuksen pääajatuksena on tutkia kaikki tutkimukseen kuuluvat henkilöt. (Heikkilä 2008, 33.) Laadullisen tutkimusmenetelmän tavoitteena on saada ennemminkin sisältöön laajuutta, kuin saada iso kohdejoukko tutkimukseen. (Vilka 2015, 129). Laadullisen tutkimuksen otoksen pääosassa ovat yksittäiset asiat ja kokemukset, eikä niinkään tutkittavien henkilöiden määrä. Tällöin tutkimukseen osallistuvilla henkilöillä on hyvä olla jo aiempaa tietoa tutkittavasta aiheesta. Tietoa jakavat osallistujat mahdollistavat laadukkaan aineiston saamisen. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 110–111.)

Hyvät kysymykset muodostavat onnistuneen tutkimuksen ja palautteenkeruun. Tutkimusongelmien selkiintyessä kannattaa ryhtyä tutkimuksen aineiston keräämiseen. Tut-

kimuksen tärkeimmät käsitteet muokataan kysymyksiksi, jos asioita ei voi mitata, eikä niistä ole aiempaa käyttökelpoista mittaria. Mittarin tekeminen tulee pohjautua teoriaan ja aiempiin tutkimuksiin. (Valli & Aaltola 2015, 85.) Jotta kysymys olisi onnistunut, sen tulee olla selkeästi ja asiatyylisesti esitetty, sekä sisältää tarvittaessa olennaisten asioiden korostamisen tyylikeinoilla. Sen täytyy vastata tarpeeseen ja esitettyyn kysymykseen sekä mahdollistaa tulosten saaminen. Se ei saa olla johdatteleva, liian pitkä tai monimutkaisesti esitetty. (Heikkilä 2008, 57.) Mieliopidekyselyissä käytetään mittaria, jossa vaihtoehdot menevät täysin samaa mieltä olevista täysin eri mieltä oleviin vastauksiin. Vastausvaihtoehdot voivat sisältää myös neutraalin ”en osaa sanoa” - vastausvaihtoehdon, koska pakottamalla vastaamaan, ei välttämättä saada luotettavaa tulosta. (Kananen 2014b, 148–149.)

Tutkimuksen kysymykset ovat luonteeltaan strukturoituja, eli kysymyksestä ja vastausosasta koostuvia. Kysymysten täytyy olla lyhyitä ja ytimekkäitä, jotta kaikki ymmärtävät ne samalla tavalla. Vastaus voi olla avoin tai vaihtoehtoja sisältävä. Vaihtoehtokysymyksiä tehtäessä täytyy miettiä, kuinka tarkkoja vastauksia halutaan. (Kananen 2014b, 143–145, 147.) Strukturoituja kysymyksiä on hyvä käyttää silloin, kun vastausvaihtoehdot ovat jo tiedossa ja vaihtoehtoja on rajoitettu määrä. Kun vastausten käsittely helpottuu, on myös mahdollista minimoida virheitä. Vastaajilla on myös helpompi antaa mahdollista negatiivista palautetta, kun vaihtoehto on laitettu jo siihen valmiiksi. Strukturoidut kysymykset ovat onnistuneita, kun niissä ei ole liian monta vaihtoehtoa, vaihtoehdot kattavat kaikenlaisen palautteen, ne poissulkevat toisensa, ovat järkevästi aseteltuja ja niiden lukumäärä on samankaltainen ajatellen tietojen syöttämistä. Hyötyjä strukturoiduissa kysymyksissä on, että vastaamiseen ei mene kauaa ja tulosten käsittely sujuu helposti. Haittoja kysymyksissä voi esiintyä, jos vastaukset annetaan harkitsemattomasti, vastausta ”en osaa sanoa” käytetään liian helposti, jos jokin vaihtoehto sattuu puuttumaan, ja jos vaihtoehtojen järjestys vaikuttaa vastaajaan. (Heikkilä 2008, 50–51.)

Avoimia kysymyksiä esittämällä on mahdollista saada asioihin uusia näkökulmia tai parannusehdotuksia. (Heikkilä 2008, 50). Avoimia kysymyksiä tehdessä täytyy miettiä kysymyksen tarkoitusta ja miten ne rajataan. Joskus on hyvä käyttää täysin rajaamattomia kysymyksiä, jos halutaan saada uusia ideoita ja ajatuksia. Esitutkimusvaiheessa tehtävistä avoimista kysymyksistä saadaan apua kartoittamaan ilmiötä tai tarkentamaan sitä. Avoimet kysymykset ovat työläämpiä kuin strukturoidut kysymykset, mutta niillä voidaan saada enemmän tietoa aiheesta. Strukturoitujen kysymysten vastaukset ovat nopeampi tapa saada vastauksia. (Kananen 2014b, 152.)

Sähköposti- ja internetkyselyä tehdessä etuina ovat muun muassa taloudellisuus ja sähköisen vastausmateriaalin työstämisen helppous. Internetin kautta tehdyssä kyselyssä varmistetaan, että vastaaja vastaa kaikkiin kysymyksiin. (Valli & Aaltola 2015, 93–94.) Vastaajille on mahdollista toimittaa linkki kyselyyn eri reittejä pitkin, joista käytetyin on sähköposti. Internetkyselyitä käytettäessä aineisto voidaan työstää heti, kun aineiston kerääminen on päättynyt. (Heikkilä 2008, 69.)

Tutkimus- ja palautelomakkeessa on hyvä olla myös saatekirje mukana. Saatteen tarkoituksena on saada vastaaja kiinnostumaan aiheesta. Sen tulee olla korkeintaan yhden sivun mittainen ja asiatyylillä kirjoitettu. Saatekirjeeseen kirjataan tutkimuksen tekijät, tarkoitus ja tavoite, vastaajien valinnan merkitys työlle, vastausaika ja palautusohje, luotamuksellisuuden ilmaus, kiitokset ja tekijöiden allekirjoitukset. (Heikkilä 2008, 61–62) Saatekirjeessä kerrotaan myös vastausohjeet, miksi tutkimus tehdään, missä tietoja käytetään, mikä on kohderyhmä, opiskelijan oppilaitos, ohjaaja ja toimeksiantaja. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 58–59.) Saatekirje on tärkeä osa tutkimusta, koska sen perusteella haastateltava päättää, osallistuuko tutkimukseen vai ei (Vilkkä 2015, 189).

4.5.2 Perehdytysmateriaalin kattavuus

Teimme selvityksen opiskelijoiden perehdyttämismateriaalin kattavuudesta syksyllä 2017 harjoitteluun menneiden terveydenhoitajaopiskelijoiden avulla, jotka olivat ohjatuissa harjoitteluissa neuvoloissa ja kouluterveydenhuollossa. Kävimme esittäytymässä ennen harjoittelun alkua ja kerroimme opinnäytetyöstämme lyhyesti luokassa mahdollisimman monen valitun ryhmän opiskelijoiden läsnä ollessa. Kerroimme heille mahdollisuudesta osallistua uuden opiskelijoille suunnatun perehdytysmateriaalin esitestaukseen harjoittelun ensimmäisellä viikolla. Pyysimme kokeiluun halukkaita kirjoittamaan luokassa kiertävälle lomakkeelle nimensä, puhelinnumeronsa, sähköpostiosoitteensa sekä työharjoitteluyksikön, ohjaajan nimen ja paikkakunnan, johon opiskelija oli menossa viikolla 45 alkaneessa harjoittelussa.

Suunnittelimme ottavamme harjoitteluun Kajaaniin ja muualle Kainuuseen menevistä opiskelijoista satunnaisotantana viisi opiskelijaa esitestausta varten, koska halusimme vastaukset nopeasti ja ettei vastausten käsittely menisi monimutkaiseksi. Suunnittelimme myös valitsevamme mukaan yhden opiskelijan, joka tekee harjoittelunsa Kajaanin ulkopuolella, koska näin saisimme koko Kainuun alueelta paremman otannan. Ajattelimme, että osallistujien määränä viisi olisi ollut riittävä, koska heidän avullaan saisimme

tarvittavat tiedot materiaalin toimivuudesta. Valitettavasti kuitenkin saimme opiskelijaryhmästä vain kolme vapaaehtoista osallistujaa mukaan esitestaukseen. Useat ryhmän jäsenet olivat menossa harjoitteluun Kainuun ulkopuolelle tai muunlaiseen työyksikköön kuin neuvolaan, koulu- tai opiskeluterveydenhuoltoon, joten he eivät tämän vuoksi voineet osallistua.

Ennen varsinaisen esitestaukseen kuuluvan palautteenkeruun toteuttamista pyysimme ohjaavaa opettajaa ja työelämän ohjaajaa arvioimaan palautelomakettamme (Liite 2). Heiltä ei tullut korjausehdotuksia. Näin saimme kysymystemme sisällölle ja oikeinymmärrettävyydelle varmemman pohjan. Linkki kyselyyn lähetettiin opiskelijoille ennen viikon 45 loppua.

Kerroimme jo luokassa esittäytyessämme esitestauksesta kiinnostuneille opiskelijoille, että palautelomakkeen täyttäminen vastaisi esitestaukseen suostumisen ilmaisua, joten emme käyttäneet erillistä kirjallista suostumusasiakirjaa testauksessa. Tietosuojaasetuksen mukaan tutkittava antaa suostumuksensa joko suostumusta ilmaisevalla lausumalla tai toteuttamalla selkeästi suostumusta ilmaisevan toimen. Suostumuksen on perustuttava tutkittavan aktiiviseen tahdonilmaisuuksiin. Se voi olla kuitenkin vapaamuotoinen, ja sitä ilmaiseva lausuma voi siten olla joko suullinen tai kirjallinen. Suostumusta ilmaiseva lausuma on esimerkiksi se, että tutkittava allekirjoittaa suostumuslomakkeen. Suostumusta selkeästi ilmaisevana toimenä voidaan pitää esimerkiksi sitä, että tutkittava saatuaan riittävästi tietoa tutkimuksesta saapuu haastattelupaikalle ja vastaa tutkijan esittämiin kysymyksiin. (Tutkittavien informointi 2017.)

Saadessamme tiedon näiden kolmen opiskelijan halukkuudesta osallistua esitestaukseen otimme yhteyttä heidän tuleviin harjoittelun ohjaajiinsa. Tiedotimme opiskelijoiden ohjaajille perehdytysmateriaalin testauksesta ensin sähköpostitse (Liite 3) ja lisäksi soittamalla heille varmistaaksemme, että he osasivat varautua järjestämään aikaa testaukseen harjoittelun ensimmäiselle viikolle. Tarvitsimme myös heidän suostumuksensa materiaalin esitestaukseen.

Lähetimme tuotteen arviointiin osallistumaan haluaville opiskelijoille saatekirjeen (Liite 4) ja perehdytysmateriaalin sähköpostilla jo ennen heidän harjoittelunsa alkua. Saatekirjeessä kävimme läpi opinnäytetyömme aiheen, tarkoituksen, tavoitteen ja tutkimustehtävän sekä luottamuksellisuuden. Kerroimme esitestaukseen kuuluvaan palautekyselyyn vastaamisesta ja lomakkeen täyttämisestä sekä mahdollisuudesta ottaa yhteyttä kysymysten herätessä. Perehdytysmateriaalista opiskelijat pääsivät kotoaan kaikkiin muihin

osa-alueisiin paitsi Kaimasta löytyviin tietoihin. Niihin he pystyivät tutustumaan vasta harjoittelupaikalla. Tarkoitus oli kuitenkin, että opiskelijat käyttävät harjoittelu-aikaa perehdytysmateriaaliin tutustumiseen.

Opiskelijat täyttivät Google Forms -kyselylomakkeen harjoittelun ensimmäisen viikon lopussa. Jos emme olisi saaneet vastauksia ensimmäisen viikon lopussa, olisimme lähettäneet osallistujille muistutuksen sähköpostilla viimeistään seuraavan viikon alussa. Google Forms -kyselyohjelma ryhmitteli palautekyselyyn saadut vastaukset ja teki niistä koonnin. Pyrimme parantamaan vastausten lukemisen luotettavuutta siten, että teimme niistä ensin erikseen omat päättelymme, jonka jälkeen kävimme ne läpi yhdessä ja arvioimme päättelyidemme mahdollisia eroavaisuuksia. Google Forms on Googlen sovellus, jonka avulla voi tehdä kyselyjä nopeasti ja monipuolisesti. Siinä vastaukset tulevat reaaliajassa ja sillä saa tehtyä helposti vastauksista kaavioita. (Luo kauniita lomakkeita 2018.)

Teimme palautekyselylomakkeesta melko lyhyen ja ytimekkään, jotta esitestaajat jaksaisivat vastata siihen kunnolla, mikä lisää osaltaan luotettavuutta. Palautelomakkeen kysymykset olivat sekä monivalintakysymyksiä että avoimia kysymyksiä. Suunnittelimme muuttavamme perehdytysmateriaalia tarvittaessa palautteen saannin jälkeen paremmin opiskelijoita ja tarkoitustaan palvelevaksi. Palaute oli kuitenkin myönteistä eikä korjaus-ehtouksia tullut. Työelämän edustaja oli tyytyväinen saamiimme vastauksiin, eikä muutoksia perehdytysmateriaaliin hänenkään mielestään tarvinnut tehdä.

Palautelomakkeessa kysymyksiä oli yhteensä kahdeksan. Niistä neljä oli suljettuja ja toiset neljä avoimia kysymyksiä. Vastausvaihtoehdot olivat paljon, jonkin verran, vähän, ei ollenkaan ja en osaa sanoa. Yhdessä kysymyksessä vaihtoehdot olivat kattava, suppea, liian laaja ja en osaa sanoa. Kyselylomakkeen laajuuteen ja hyödyllisyyteen liittyviin kysymyksiin laitoimme lisäksi avoimet kysymykset, joihin voi perustella vastausta.

Valitsimme palautelomakkeeseen materiaalin laajuuteen liittyvän kysymyksen, koska halusimme tietää, onko materiaalia liikaa vai liian vähän. Jos materiaalia on liikaa, saattaa opiskelijoilla jäädä lukematta tärkeitä asioita harjoitteluun liittyen. Jos sitä on taas liian vähän, tärkeitä asioita saattaa puuttua. Vastausvaihtoehdot olivat liian laaja, kattava, suppea ja en osaa sanoa. Kaikki kolme vastaajaa olivat sitä mieltä, että materiaali on kattava. Kysyimme myös, onko materiaalista esitestaajien mielestä apua tulevaa harjoittelua varten. Vastausvaihtoehdot olivat paljon, jonkin verran, vähän, ei ollenkaan ja en osaa sanoa. Kaikkien kolmen vastaajan mielestä siitä oli apua jonkin verran. Jos opiske-

lijän mielestä materiaalista olisi ollut vain vähän tai ei ollenkaan apua harjoittelussa, pyysimme kertomaan, mitä asioita materiaaliin olisi vielä kaivattu.

Lisäksi halusimme tietää, parantaako materiaali opiskelijoiden mielestä potilasturvallisuutta. Vastausvaihtoehdot olivat paljon, jonkin verran, vähän, ei ollenkaan ja en osaa sanoa. Yhden vastaajan mielestä materiaali parantaa potilasturvallisuutta paljon. Kahden mielestä se parantaa sitä jonkin verran. Hoitotyön laatuun liittyvässä kysymyksessä selvitimme, parantaako materiaali opiskelijan mielestä hoitotyön laatua. Vastausvaihtoehdot olivat paljon, jonkin verran, vähän, ei ollenkaan ja en osaa sanoa. Kaikkien kolmen vastaajan mielestä se parantaa sitä jonkin verran.

Kyselyyn tuli myös avoin kysymys: Millainen perehdytysmateriaali mielestäsi parantaa hoitotyön laatua ja potilasturvallisuutta?

”Perehdytysmateriaalin tulee olla selkeä ja helposti omaksuttava eli ei liian pitkä tai hankalasti ilmaistu. Perehdytysmateriaalin pääkohtien tulisi olla samat, mutta tietyt speksit olisi hyvä olla yksikkökohtaisia.”

”En osaa sanoa.”

”Helposti käytettävä ja visuaalisesti mielenkiintoinen ja selkeä materiaali”

4.5.3 Valmis materiaali

Työelämän edustaja ja opettaja antoivat meille palautetta ja arvioivat tekemäämme työtä prosessin aikana. Säännöllinen yhteydenpito niin toimeksiantajaan kuin ohjaavaan opettajaankin oli erittäin tärkeää opinnäytetyötä tehdessämme. Tällä tavalla tuote tuli todella vastaamaan työelämän edustajan toiveita. Hyväksytimme valmiin tuotteen opettajalla ja työelämän edustajalla. Tuote laitettiin esitestauksen jälkeen intranettiin Kainuun sotien työntekijän avustuksella. Perehdytysmateriaalin tullessa käyttöön sen toimivuus nähdään todellisuudessa.

Eritisresurssina tarvitsimme Kainuun sotien työntekijän apua aineiston laittamisessa Kaimaan. Perehdytysmateriaali opiskelijoille lisättiin organisaation intranettiin kokoomanamme Word-versiona helmikuussa 2018, äitiys- ja lastenneuvola, perhesuunnittelu sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon yhteyteen ja sitä käytetään uusien opiskelijoiden tullessa harjoitteluun. Projektista ei koitunut erillisiä kustannuksia. Perehdytysmate-

riaalia on jo markkinoitu työpaikan yhteisissä kokouksissa ja sähköpostin välityksellä työelämän edustajan toimesta. Toimeksiantaja saa helposti yhteyden koko Kainuun alueen neuvoloihin, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon.

5 Pohdinta

Teimme opinnäytetyömme Kainuun sotelle, joten meidän täytyi hakea tutkimuslupa. Opinnäytetyön tekemisen pystyimme aloittamaan vasta luvan saatuaamme. Saimme hakea lupaa, kun opinnäytetyömme suunnitelma oli hyväksytty. Luvan käsittelyssä meni noin kaksi viikkoa. Kyselymme ei kuulunut tutkimuseettisen toimikunnan käsiteltäväksi, koska se ei sisällä lääketieteellistä tutkimusta. (Ohje sosiaali- ja terveydenhuollon... 2017.)

5.1 Eettisyys

Tutkimuseettisellä neuvottelukunnalla on ohjeistus siitä, millaista on hyvä tieteellinen käytäntö ja tutkimus, jotta se olisi luotettavaa sekä eettisesti hyväksyttävää. Ohjeiden perustana toimii lainsäädäntö. Keskeisiä pääpiirteitä ovat muun muassa huolellisuus, tarkkuus, rehellisyys, avoimuus, vastuullisuus, kunnioitus muita kohtaan ja aineistojen oikeaoppinen käyttäminen. (Hyvä tieteellinen käytäntö 2018.) Opinnäytetyötä tehdessämme olemme pyrkineet tekemään työtämme huolellisesti ja tarkasti etsiessämme tutkimuksia sekä muita lähteitä, ja käyttämään niitä oikeaoppisesti kunnioittaen alkuperäistä tekijää. Olemme käsitelleet ja raportoineet esitestauksesta saamaamme palautetta luottamuksella eettisen näkökulman huomioiden, rehellisesti ja avoimesti.

Toisten tekstien luvaton lainaaminen ja esittäminen omana tekstinä on rangaistava teko. Tarkat tiedot lähteistä löytyvät työn lopussa olevasta lähdeluettelosta. Lähdeviitteissä tulee olla myös sivunumerot. (Hirsjärvi ym. 2007, 26, 114–115.) Emme plagioineet muiden töitä. Olemme merkinneet lähdeluetteloön huolellisesti kaikki opinnäytetyössä käytetyt lähteet. Lähdeviitteet olemme kirjoittaneet tekstiin sivunumeroineen.

Tutkimus täytyy tehdä alusta loppuun eettisesti. Aiheen täytyy olla eettisesti hyväksyttävä ja sitä tehdessä pitää kiinnittää huomiota siihen, että tulokset olisivat hyödynnettävissä koko yhteiskunnan hyvinvointia ja kehittymistä ajatellen. Tavoitteen täytyy olla eettisesti hyväksyttävä. Tutkimus täytyy tehdä aina totuuteen pohjautuen. (Kananen 2008, 133–134.) Opiskelijoiden perehdytyksen kehittäminen on yhteiskunnallisesti tärkeää, koska he tulevat olemaan valmistumisen jälkeen osana työyhteisöä.

Opinnäytetyöhön liittyviä eettisiä kysymyksiä tulee pohtia jo opinnäytetyön suunnittelu- vaiheessa. Tutkittavien tietosuojaa, vapaaehtoisuutta, turvallisuutta ja heille mahdollisesti koituvaa harmia täytyy osata arvioida. (Ohje sosiaali- ja terveydenhuollon... 2017.) Tutkijan tulee minimoida tutkittaville koituvat mahdolliset haitat ja varmistaa, että kaikki tutkittavat ovat samanarvoisia suhteessa tutkimuksen hyötyihin ja haittoihin. Tutkijan tulee myös varmistaa tutkimuksen eettisyys kaikissa sen vaiheissa. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 176.) Esitestaukseen osallistuminen oli opiskelijoilta täysin vapaaehtoista. Heillä oli mahdollisuus perua osallistumisensa missä tahansa esitestauksen vaiheessa. Esitestauksen palautekysely koski pelkästään perehdytysmateriaalia, joten arkaluontoisia, opiskelijoihin itseensä tai palvelujen asiakkaisiin liittyviä asioita ei käsitelty. Ainut haitta, joka kokeiluun osallistuville opiskelijoille saattoi koitua, oli ajan hukka. Osa opiskelijoista saattoi kokea perehdytysmateriaalin lukemiseen käytetyn ajan menevän hukkaan varsinaisesta harjoitteluajasta erityisesti, jos heillä oli jo kokemusta Kainuun sotesta työpaikkana.

Etiikka kuvaa ja perustelee oikeita ja hyviä elämäntapoja sekä toimintamalleja. Se koostuu hyvän ja pahan, oikean ja väärän erottamisesta pohjautuen periaatteisiin ja arvoihin sekä ihanteisiin. Se auttaa ohjaamaan toimintaa sekä arvioimaan ja tutkimaan toimintojen perustaa. Etiikka on pohtimisen ja ajattelun väline, eikä se anna valmiita vastauksia. Terveydenhuollon toimissa ollaan koko ajan tekemisissä eettisten asioiden ja elämän peruskysymysten kanssa. Etiikka on konkreettisesti mukana terveyden ja sairauden, syntymän ja kuoleman sekä hyvän elämän, ihmisen rajallisuuden ja haavoittuvuuden kanssa. (Terveydenhuollon yhteinen arvopohja... 2001.) Etiikka ohjaa vahvasti toimiamme terveydenhuollossa.

5.2 Luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuskriteerit kuuluvat myös toiminnalliseen tutkimukseen. Laadullisen tutkimuksen luotettavuus voidaan todeta uskottavuudella. Tällöin tutkimus ja tulokset ovat tarkoin pohdittuja ja tulosten oikeellisuutta on tulkittu oikein. Tutkijan on täytynyt työstää tutkimustaan riittävän kauan ja vahvistaa tutkimustaan tutkittavien henkilöiden tai muiden samaa asiaa tutkivien ihmisten avulla. Vahvistettavuus merkitsee sitä, että muut tutkijat pystyisivät tekemään samanlaisen tutkimuksen raportin pohjalta. Laadullisessa tutkimuksessa saatetaan päätyä erilaisiin lopputuloksiin, koska tutkittavan ilmiön voi tulkita eri lailla. Refleksiivisyydellä tarkoitetaan tutkijan lähtökohtia,

ja kuinka hän aikoo tutkia asiaa. Siirrettävyys on sitä, että tulokset voitaisiin siirtää vastaavanlaisissa olosuhteissa olevaan tutkimukseen. (Kylmä & Juvakka 2014, 127–129.) Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voi varmistaa tekemällä tarkan tiedon keruun ja tallentamisen, mistä myös ulkopuolinen henkilö pystyy seuraamaan tutkimusta ja sen tekoa kaikissa sen eri vaiheissa. Aineistoa voi luetuttaa jollakin toisella henkilöllä, jonka jälkeen voi miettiä myös uudenlaisia näkökulmia tutkimukseen. (Kananen 2008, 128.)

Tuotteen suunnittelua pohdittiin tarkkaan niin itsenäisesti kuin työelämän edustajienkin kanssa. Opinnäytetyön tekoon meni yli vuosi, jona aikana hioimme tuotetta kohti parasta mahdollista lopputulosta. Pyrimme kehittämään tuotetta pyytämällä palautetta työelämän edustajilta ja esitestaaajilta. Raportoimme työmme tarkkaan, jottei mikään jäisi epäselväksi. Myös siirrettävyys toteutuu työssämme, koska tuotetta voi jatkossa kehittää sopivaksi myös muihin terveydenhuollon palveluihin.

Opinnäytetyömme luotettavuutta tukee tiivis yhteistyö perhepalveluiden esimiesten kanssa. Saimme tavata työelämän edustajat ensimmäistä kertaa jo ennen aiheanalyysin aloittamista. Tämä auttoi meitä ymmärtämään heidän toiveensa tuotteen suhteen, ja sen vuoksi aiheanalyysia oli helpompi tehdä. Saatuaamme aiheanalyysin valmiiksi lähetimme sen Kainuun soten työelämän edustajalle, jotta hänellä oli hyvä mahdollisuus tutustua siihen etukäteen ennen opinnäytetyösuunnitelmaa koskevaa tapaamistamme. Kutsuimme hänet opinnäytetyösuunnitelman työpajaan, jossa hän antoi meille neuvoja ja vastasi heränneisiin kysymyksiin. Myöhemmin lähetimme hänelle myös opinnäytetyösuunnitelman, josta saimme palautetta kolmannessa tapaamisessamme. Etsimme itsenäisesti Kainuun soten intranetistä materiaalia työharjoittelujemme lomassa harjoittelu päivien jälkeen. Keskustelimme perehdytysmateriaalin sisällöstä neljännellä tapaamiskerralla, jossa työelämän edustajat auttoivat meitä löytämään Kaimasta joitakin materiaaliin haluttuja aiheita, joita emme olleet itsenäisesti kenneet löytämään. Työelämän edustajien tapaaminen on tärkeä edellytys hyvän suunnitelman ja valmiin työn luomiselle. Olemme saaneet rakentavaa palautetta, ja he ovat auttaneet selkiyttämään ajatuksiimme tuotteeseen liittyen.

Tutkimuksessa on tärkeää pitää tutkimuksen kohteena olevat henkilöt nimettöminä. Osallistujat täytyy merkitä niin, ettei heitä niistä pysty tunnistamaan tai erottamaan. Siinä tulee huomioida aina yksityisyydensuoja haastateltavia koskien. (Kananen 2008, 135–136.) Luottamuksellisuuden varmistimme työssämme käsittelemällä esitestauksessa mukana olleiden opiskelijoiden palautteet niin, ettei vastaajaa pysty tunnistamaan. Hävitimme esitestaaajien yhteystiedot sekä heiltä saamamme tiedot harjoittelupaikkoihin liitty-

en ja palautteen keruuta varten tekemämme sähköpostin, kun opinnäytetyömme valmistui. Käytimme aineistoa vain tuotteen arviointiin.

Esitestaukseen saimme vain kolme osallistujaa, mikä vaikutti luotettavuuteen. Mitä enemmän esitestaajia olisimme saaneet mukaan, sitä luotettavampaa palautetta olisimme saaneet. Esitestaajien määrään liittyen emme kuitenkaan löytäneet lähdettä, joka olisi määritellyt vähimmäismäärän. Emme siis tiedä, vaikka kolme esitestaajaa olikin sopiva määrä. Kuitenkin näiden kolmen osallistujan vastaukset palautekyselyyn olivat hyvin yksimieliset, joten lisätestaajat mielestämme eivät olleet tarpeen. Työelämän edustaja ei pyytänyt uutta esitestausta, vaikkei osallistujien määrässä päästykään tavoitteen. Vastaajien luotettavuutta lisäsi se, että he olivat ilmoittautuneet vapaaehtoisesti, joten uskomme heidän halunneen perehtyä materiaalin hyvin. Vilkan (2015, 150) mukaan laadullisessa tutkimuksessa aineiston laatu on suuremmassa osassa kuin sen määrä. Pääasiana on, että tutkimuksesta saatu materiaali on apuna ilmiön tai asian tulkinna.

Analysoimme testaaajien vastaukset ensin erikseen, jonka jälkeen mietimme vastauksia yhdessä. Vahvistimme luotettavuutta myös tällä tavoin. Molemmilla oli yhteneväiset käsitykset palautteesta ja jatkotestauksen tarpeettomuudesta. Luotettavuutta vahvisti myös käyttämämme lähdekirjallisuus. Valitsimme vain luotettavia lähteitä kuten muun muassa väitöskirjan, useita pro graduja, Suomen lakeja ja Kainuun soten omaa internetsivustoa. Lähdekirjallisuus tukee tekemäämme opinnäytetyötä.

5.3 Ammatillinen kehittyminen

Tämän opinnäytetyön tekeminen auttoi meitä kehittämään ammatillista osaamistamme perehdytyksen, hoitotyön laadun ja potilasturvallisuuden suhteen. Potilasturvallisuus on tärkeä tavoite hoitotyössä, ja siihen tulee pyrkiä kaikin keinoin. Hyvä hoitotyön laatu ja kaikki sairaanhoitajan koulutuksen kompetenssit johtavat opiskelijaa juuri potilasturvallisuuteen. Perehdyttäminen, hoidon laatu ja potilasturvallisuus ovat erittäin tärkeitä osaamisen alueita oli työpaikka hoitoalalla mikä tahansa. Osaamme tulevaisuudessa työpaikoissamme kiinnittää erityistä huomiota perehdytykseen ja vaatia sitä niin itsellemme kuin muillekin työntekijöille. Jonakin päivänä voimme itse toimia perehdyttäjinä uusille työntekijöille ja opiskelijoille saatuaamme kokemusta hoitotyössä. Tällöin osaamme toimia kunnollista perehdytystä edistäen. Opimme itse opinnäytetyötä tehdessämme vahvistamaan kykyämme kiinnittää erityistä huomiota potilasturvallisuuteen ja hoitotyön laa-

tuun sekä siihen, kuinka voimme omalta osaltamme edistää niitä ollessamme käytännön työssä.

Ammattikorkeakoulun kompetenssien oppimisen taidoista hyödynsimme tiedon hankintaa, käsittelyä ja arviointitaitoja. Otimme vastuuta työparityöskentelystämme ja jaoimme tietoa. Koko opinnäytetyöprosessi on ollut oppimista ja kehitystä, ja on ollut mukava huomata, kuinka siinä on edistynyt ja saanut uusia valmiuksia. Eettinen toiminta on pohja terveydenhuollossa toimimiselle, jonka lähtökohta perustuu hyviin periaatteisiin ja arvoihin. Omasta toiminnasta ja sen seurauksista täytyy osata ottaa vastuu. Työyhteisöosaaminen kehittyi työskennellessämme opinnäytetyöparin, vertaisten, työelämän edustajan ja opettajien sekä tuotteen esitestaukseen osallistuvien opiskelijoiden kanssa. Myös omasta työskentelystä täytyi ottaa vastuu ja osata suunnitella sitä. Innovaatioosaamista tuli hyödynnettyä perehdytysmateriaalia kootessa, mikä vaati tuotteen kehittämistä, tiedon etsimistä ja sen jäsentämistä. Kansainvälistä osaamista tuli hyödynnettyä etsiessämme tietoa ulkomaalaisista luotettavista lähteistä. (Sairaanhoitajakoulutus, sairaanhoitaja (AMK) 2017.)

Kajaanin ammattikorkeakoulun sairaanhoitajan ammatillisista kompetensseista kehittymme opinnäytetyöprosessin aikana erityisesti eri osa-alueissa Sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen laatu ja turvallisuus -kompetenssin alta. Näihin osa-alueisiin kuuluvat turvallisuus ja riskien hallinta, potilasturvallisuus, laatu ja laadunhallinta sekä tietosuojaturvallisuus. Mielestämme on osa perhepalveluiden riskien hallintaa koota perehdytysmateriaali opiskelijoille, jonka avulla opiskelijat ovat paremmin perillä harjoittelupaikan käytännöistä. Myös hoitotyön eettisyys ja ammatillisuus kehittyvät, sekä työparityöskentelyosaamisemme. Työyhteisötaidot paranivat tehdessämme yhteistyötä työelämän edustajan kanssa. Pyrimme tekemään opinnäytetyömme asiakaslähtöisesti työelämän edustajan toiveita kuunnellen. Työstäessämme opinnäytetyötä päätöksentekotaitomme kehittyi prosessin eri vaiheissa. Haimme näyttöön perustuvaa tietoa eri lähteistä ja pyrimme käyttämään uusinta tutkimustietoa työmme tukena. Perehdyimme lisäksi sosiaali- ja terveysalan palvelujärjestelmään ja palvelutoimintaan. (Sairaanhoitajakoulutus, sairaanhoitaja (AMK)... 2017.) Opinnäytetyötä tehdessämme saimme tutustua paremmin Kainuun soteen ja erityisesti perhepalveluihin. Tämä oli erityisen mielekästä tulevaisuuden harjoitteluja ja mahdollista työtä ajatellen. Myös Kainuun soten eri verkkopalvelut tulivat tutummiksi.

Oli mielenkiintoinen prosessi koota opiskelijoiden perehdytysmateriaalia ja pohtia niin yhdessä kuin itsenäisesti, mikä kaikki on opiskelijan työharjoittelua ajatellen arvokas-

ta tietoa. Itsenäiseen työskentelyyn kykeneminen oli erittäin tärkeää prosessin aikana, koska aikataulumme olivat niin erilaiset. Opinnäytetyön tekeminen muiden opintojen ohessa edellytti meiltä sitoutumista, erityistä järjestelmällisyyttä ja ajanhallintataitoja. Tutkimus- ja kehittämisosaamisemme kehittyi opinnäytetyöprosessissa. Opimme hankkimaan luotettavista lähteistä tietoa perehdyttämisen hyödyistä ja siitä, millainen tieto on tarpeen perehdytettäessä. Opimme käsittelemään tietoa ja arvioimaan sitä kriittisesti. Hankkimamme teoriatieto tukee ideaa potilasturvallisuuden ja hoitotyön laadun parane- misesta perehdytyksen myötä.

5.4 Tulokset, johtopäätökset ja jatkotutkimuskohteet

Toiminnallisen opinnäytetyömme tulos on tuote eli kokoamamme perehdytysmateriaali. Uskomme, että kokoamamme perehdytysmateriaali vahvistaa opiskelijoiden ammatillista kehittymistä ja auttaa heitä tekemään laadukasta hoitotyötä potilasturvallisuuteen pyr- kien. Käyttämäämme lähdekirjallisuuteen pohjautuen on tärkeää kiinnittää huomiota opiskelijoiden perehdytykseen, koska toimintayksiköiden potilasturvallisuussuunnitel- maan tulee kirjata menettelytavat terveysalan opiskelijoiden koulutuksessa ja ohjaami- sessa (Potilasturvallisuusopas 2011, 15–16, 39).

Löytämämme teoria ja tutkimukset tukevat perehdytyksen tarpeellisuutta, koska ne ovat vahvasti yhteydessä hoitotyön laatuun ja potilasturvallisuuteen. Perehdyttäminen perus- tuu työturvallisuuslakiin ja säädöksiin uuden henkilön perehdyttämisestä ja työhön oh- jauksesta (L 23.8.2002/738). Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksessa laadunhallin- nasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta laadittavasta suunnitelmasta (A 1.5.2011/341) sanotaan, että laadukkaan ja turvallisen toiminnan edellyttämän henkilös- tön perehdyttämisen sekä toimintayksikössä tapahtuvan opiskelijoiden koulutuksen ja ohjaamisen tulee kuulua yksikön suunnitelmaan. Kainuun soten Opiskelijaohjauksen laatusuosituksissa (2015) tämä on otettu huomioon. Siinä sanotaan, että opiskelijaoh- jauksen laadun kehittäminen on osa hoidon ja palvelujen laadun sekä turvallisuuden ke- hittämistä. Perehdyttäminen tarkoittaa uuden työntekijän opastamista työpaikan tapoi- hin, käytäntöihin ja ihmisiin työpaikalla. Perehdyttämiseen kuuluvat kaikki toimet, jotka edistävät työntekijän tuntemusta työpaikasta. (Penttinen & Mäntynen 2009, 2.) Edellytys onnistuneelle työharjoittelulle ja opiskelijan turvalliselle toiminnalle on, että opiskelijat perehdytetään hyvin ohjattuun harjoitteluun (Kajander 2007, 72).

Opiskelijoina olemme olleet harjoitteluissa paikoissa, joissa perehdytykseen tarpeellinen tieto on levällään eri paikoissa, kansioissa voi olla vanhentunutta tietoa tai annetaan pelkkä suullinen perehdytys. Sähköinen perehdytysmateriaali on helpompi pitää ajan tasalla kuin paperiversio, ja sieltä löytyy myös tarpeellista konsernitason tietoa. Tarkoituksena ei ollut sisällyttää yksikkökohtaisia tietoja tähän materiaaliin, mutta perehdytysmateriaali on opiskelijoiden apuna, jotta he muistavat selvittää tietyt asiat yksikössään kysymällä ohjaajaltaan. Näihin tietoihin kuuluu esimerkiksi lääkehoito- ja pelastussuunnitelma. Tulee kuitenkin muistaa, ettei perehdytysmateriaali kata koko perehdytystä vaan perehdytyksen tulee jatkua läpi harjoittelun monin eri tavoin.

Opinnäytetyöprosessin edetessä kohti loppua heräsi erilaisia ajatuksia kokoamaamme perehdytysmateriaaliin liittyen. Toinen meistä on ollut harjoittelussa kouluterveydenhuollossa ja neuvolassa opinnäytetyön valmistuessa. Tämä auttoi huomaamaan pari epäkohtaa materiaalissa. Materiaaliin voisi vielä lisätä Terveystieteiden tutkimuskeskuksen menetelmät -osion, jossa käytäisiin läpi eri lomakkeita ja seuloja, joita työssä usein käytetään. Osiossa voisi myös muistuttaa eri keskustelumenetelmistä, jotka ovat hyödyksi työssä. Myös linkin Käypä hoito -sivustolle voisi lisätä Näyttöön perustuva toiminta -osioon, joskin tämän sivuston pitäisi olla opiskelijoille jo hyvin tuttu. Lääkehoitopassiin ei terveydenhoitajan syventävissä harjoitteluissa erityisesti neuvolassa, koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa tule juurikaan merkintöjä. Kuitenkin rokotusosaamiseen liittyvä merkintä on tärkeä muistaa sinne lisätä. Lääkehoitopassi voi kuitenkin olla materiaalissa, mutta siihen varmasti tulee enemmän merkintöjä eri palvelujen harjoitteluissa. Tämä linkki on siis hyödyllinen, jos materiaalia kehitetään jatkossa myös muihin Kainuun sotien palveluihin sopivaksi.

On vaikeaa sanoa, saimmeko todella vastauksen opinnäytetyötä ohjaavaan kysymykseen 'Millainen perehdytysmateriaali parantaa potilasturvallisuutta ja hoitotyön laatua?'. Emme löytäneet tähän suoraa vastausta lähdekirjallisuudesta, vaan vain ylipäätään perehdyttämisestä, hoitotyön laadusta ja potilasturvallisuudesta. Emme myöskään löytäneet tutkimusta siitä, mitä perehdytysmateriaalin pitäisi sisältää. Etsimme tietoa materiaaliin valituista aihealueista niiden merkityksen tueksi.

Saadessamme materiaalin kokoon Word-asiakirjalle esitetasimme sitä saadaksemme paremman kuvan tuotteen toimivuudesta ja mielekkyydestä. Kysyimme opiskelijoilta, parantaako perehdytysmateriaali heidän mielestään potilasturvallisuutta. Yksi vastaajista sanoi, että se parantaa sitä paljon, ja kaksi vastasi jonkin verran. Kysyessämme, parantaako materiaali hoitotyön laatua, vastaus oli yksimielinen: Jonkin verran. Materiaali ko-

ettiin kattavaksi, ja vaikka kattavuutta käsittelevään avoimeen kysymykseen pyydettiin vastaamaan vain, jos materiaali koettiin suppeaksi tai liian laajaksi, yksi vastaaja vastasi: "Kattava oli eikä läpikäymiseen mennyt liian kauan aikaa". Kaikki esitestajaat vastasivat materiaalista olevan jonkin verran apua harjoittelussansa. Jälleen tätä asiaa käsittelevään avoimeen kysymykseen pyydettiin vastaamaan vain, jos vastaus oli vähän tai ei ollenkaan. Kuitenkin yksi vastaaja kommentoi asiaa näin: "Oli jonkin verran apua. Aika paljon sellaista asiaa, joka tässä vaiheessa useiden harjoitteluiden jälkeen on tuttua. Perehdytyksessä kuitenkin tärkeää asiaa ja pitää olla".

Halusimme erityisesti saada vastauksen opinnäytetyötä ohjaavaan kysymykseen 'Millainen perehdytysmateriaali parantaa potilasturvallisuutta ja hoitotyön laatua?', joka on myös tutkimustehtävämme. Opiskelijat vastasivat, että materiaalin selkeys, helppokäyttöisyys ja sopiva laajuus ovat tärkeitä ominaisuuksia. Tarkemmin emme kuitenkaan tiedä, mitä asioita materiaaliin olisi hyvä sisällyttää heidän mielestään. Tähän saimme ohjeistusta ainoastaan työelämän edustajilta. Palautekyselyyn olisi pitänyt sisällyttää myöskin tarkentava kysymys, kuten "Mitä asioita perehdytysmateriaalin tulee sisältää hoitotyön laadun ja potilasturvallisuuden parantamiseksi?", jotta olisimme saaneet yksityiskohtaisempia vastauksia. Tämä edellä mainittu kysymys olisi voinut mahdollisesti toimia myös tutkimustehtävänä. Meillä oli hankaluuksia sopivan tutkimustehtävän muo-
toilussa.

Kysyimme kuitenkin opiskelijoilta palautelomakkeen lopussa, oliko heillä muita kehitysideoita materiaaliin liittyen. Vastaukset tähän kysymykseen eivät sisältäneet käyttökelpoista muutosehdotusta. Yksi vastaaja ehdotti yksikkökohtaisten turvallisuussuunnitelmien lisäämistä materiaaliin. Kokoamamme materiaali on tarkoitettu yleisen tason perehdytykseen. Kaikkien yksiköiden pelastussuunnitelmia ei pysty sisällyttämään materiaaliin, ja tämän vuoksi Valmiussuunnitelmat –osiossa muistutetaan ottamaan selvää ohjaajalta, mistä pelastussuunnitelma löytyy. Toinen vastaajista ei osannut sanoa. Kolmas vastasi, että kuvat ja kaaviot ovat hankalia katsoa etenkin puhelimen näytöltä, ja hänen mielestään ulkoasuun voisi kiinnittää huomiota koko soten intrassa. Perehdytysmateriaali on tarkoitus käydä läpi tietokoneella, jolloin kuvat ja kaaviot näkyvät selkeästi.

Materiaali tulee toimeksiantajan käyttöön, joten heidän mielipiteensä materiaalin sisäl-
löstä on kaikkein tärkein. Työelämän edustajat ovat kokeneita Kainuun soten työntekijöitä, joten he tietävät, mitä asioita opiskelijoiden tulee käydä läpi perehdytyksessä. Kokoamastamme materiaalista tuli mielestämme hyvä sen vuoksi, että se on koottu hyvin sujuneessa yhteistyössä alan esimiesten kanssa. Materiaalin esitestausvaiheen palaut-

teesta voimme tehdä johtopäätöksen, että parannusta tällä hetkellä materiaaliin ei tarvitu. Materiaalia on tarvittaessa helppo muokata, koska se on sähköisenä Kainuun soten intranetissä. Materiaalista voisi saada vielä toimivamman tekemällä siihen linkityksen, jossa pääsisi suoraan aihealuetta klikkaamalla oikeille sivuille. Tällöin se olisi helppokäyttöisempi. Tällä hetkellä materiaalia täytyy selata, jotta löytää haluamansa linkin.

Vastaavanlaisten perehdytysmateriaalien kokoaminen myös muihin Kainuun soten palveluihin on toivottavaa. Erityisesti ensimmäiseen orientoivaan harjoitteluun meneville opiskelijoille yleinen perehdytysmateriaali olisi hyvin tarpeellinen. Materiaalia pystyy hyödyntämään Kainuun soten muihin palveluihin pienillä muokkauksilla, koska siinä on paljon yleisen tason tietoa. Perhepalveluita koskevat linkit voi poistaa ja tilalle laittaa kunkin palvelun vastaavat linkit. Opiskelijoiden perehdytysmateriaalin voi koota myös muualla Suomessa samoja aihealueita käyttäen, mutta tietysti eri organisaation ja koulun omia tietoja käyttäen. Perehdytysmateriaalia voisi kehittää edelleen sellaiseen muotoon, että opiskelijat pääsisivät kaikkiin materiaalin osiin myös kotikoneelta. Tällöin materiaalin voisi lähettää opiskelijalle jo ennen ohjatun harjoittelun alkua, ja opiskelija ehtisi käydä sitä läpi jo etukäteen. Yleinen perehdytys omalla kotikoneella omassa rauhassa ilman kiireen tuntua saattaisi olla tehokkaampaa. Tämä voisi antaa paremmat lähtökohdat harjoittelun alulle.

Jatkossa olisi aiheellista tehdä laaja kysely perehdytysmateriaaliin liittyen, jotta sen toimivuus voitaisiin varmistaa. Tarpeen mukaan siihen voi tehdä muutoksia haluttuun suuntaan. Myös työelämän edustajille voisi tehdä kyselyn siitä, helpottaako materiaali heidän työtään opiskelijoiden perehdytyksessä, ja tuleeko materiaalissa heidän mielestään kaikki tarpeellinen yleinen asia läpi käydyksi. Opiskelijoiden perehdytyksestä koskien voisi tehdä myös kyselyn eri osastojen opiskelijavastaaville hoitajille. Kyselyssä voisi selvittää heidän mielestään oleellisia asioita, jotka tulisi käydä läpi perehdytyksessä. Vilkan (2015, 58) mukaan tutkimuksille on tärkeää luoda jatkuvuutta ja liittää se muihin tutkimuksiin, jolloin tulee uusia ongelmia ratkaistavaksi. Hyvän tutkimuksen tarkoituksena on luoda kysymyksiä.

Valvira on tehnyt selvityksen Sairaanhoidajan tehtävissä tilapäisesti toimineiden opiskelijoiden perehdytys (2017). Kyselyyn oli vastannut 86 vuoden 2016 kesällä sairaanhoidajan sijaisuuksia tehneitä opiskelijoita. Vastaajista 37% ei ollut perillä sairaanhoidajana toimivan opiskelijan oikeuksista eikä velvollisuuksista ja vain kolmasosalla oli kirjallisesti nimetty ohjaaja. Ilmeni, että opiskelijoiden odotettiin osaavan enemmän kuin he todella osasivat. Valvira aikoo toistaa kyselyn tilanteen kehityksen arvioimiseksi ja myös infor-

moida siitä ammattikorkeakouluja. (Sairaanhoitajan tehtävissä tilapäisesti... 2017, 3, 10.) Tähän aiheeseen liittyen olisi tarpeellista tehdä laajempia lisätutkimuksia liittyen esimerkiksi opiskelijoiden kokemukseen koulusta saamastaan aiheeseen liittyvästä informaatiosta ja sen riittävydestä sekä käytännönläheisempien opintojaksojen tarpeellisuudesta ammattikorkeakouluissa.

Toinen meistä tekee jatkossa terveydenhoitajan syventävissä opinnoissa kehittämistyön opinnäytetyöhömmme liittyen. Tarkoituksena on kirjoittaa lehtiartikkeli Koti-Kajaani -lehteen opiskelijoiden perehdytyksen tärkeydestä ja kertoa kokoamastamme perehdytysmateriaalista. Kehittämistyön tavoitteena on tuoda opiskelijoiden hyvän perehdytyksen tärkeys esille ja innostaa myös muita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita koostamaan vastaavanlainen perehdytysmateriaali opiskelijoille.

Lähteet

A 1.5.2011/341. Sosiaali- ja terveysministeriön asetus laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta laadittavasta suunnitelmasta. 2011. Suomen laki.

A 1.7.2011/407. Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta. 2011. Suomen laki.

Ahonen, E. Ahopelto, M., Heikkinen, M., Huovinen-Tervo, M. & Mäntymäki, E. 2017. Näin tehdään saumaton sote – Kainuun hiljainen tieto 2003-2017. Kunnallinen kehittämissäätiö Julkaisu 11. Viitattu 7.1.2018. https://kaks.fi/wp-content/uploads/2017/12/nain-tehdaan_saumaton_sote_kainuun_hiljainen_tieto_2003-2017.pdf.

Ammattilaisille ja opiskelijoille. 2017. Suomen potilasturvallisuusyhdistys ry. Viitattu 27.12.2017. <http://spty.fi/ammattilaisille/>.

Antikainen, M. 2017. Keskustelu opinnäytetyöstä. 25.1.2017.

Antikainen, M. 2018. Keskustelu opinnäytetyöstä. 27.3.2018.

Arvokirja. 2014. Kainuun sote. Viitattu 19.10.2017. <https://www.innokyla.fi/documents/1044113/1102182/Kainuun+soten+arvokirja.pdf/21ef34b8-91d1-49a5-90b2-35a8ce069367>.

Ehkäisy ja perhesuunnittelu. 2017. Kainuun sote. Viitattu 14.9.2017. <https://sote.kainuu.fi/palvelut/ehkaisy-ja-perhesuunnittelu>.

Eettisten ongelmien tunnistaminen hoitotyössä. 2014. Sairaanhoidajaliitto. Viitattu 26.2.2018. <https://sairaanhoitajat.fi/artikkeli/eettisten-ongelmien-tunnistaminen-hoitotyossa/>.

Godlock, Gwendolyn Chereese. 2017. From the guest editors. Deference to expertise: Making care safer. *Creative Nursing*, 23(1), 7-12. DOI: 10.1891/1078-4535.23.1.7.

Halme, A. 2011. Osastonhoitajien kokemuksia terveysalan opiskelijoiden käytännön harjoittelusta ja sen kehittämistä osana osastonhoitajien omaa työtä. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. Viitattu 20.6.2017. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-22027>.

Harjoittelun ohjaus ja arviointi. 2018. Kajaanin ammattikorkeakoulu. Viitattu 10.10.2017. https://workspaces.kajak.fi/opiskelu/tyoharjoittelu/harjoittelu_sote/SitePages/06.%20Harjoittelun%20ohjaus%20ja%20arviointi.aspx. Suljettu tietokanta.

Harjoittelun tavoitteet. 2018. Kajaanin ammattikorkeakoulu. Viitattu 10.10.2017. https://workspaces.kajak.fi/opiskelu/tyoharjoittelu/harjoittelu_sote/SitePages/02.%20Harjoittelun%20tavoite.aspx. Suljettu tietokanta.

Heikkilä, H. 2014. Rovaniemen äitiysneuvolan toimintamallin kehittäminen. Opinnäyte-työ. Lapin ylempi ammattikorkeakoulu. Viitattu 28.2.2018. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2014112917501>.

Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. 7. uudistettu painos. Helsinki: Edita Prima Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudistettu painos. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Hulkari, K. 2006. Työssäoppimisen laadun käsite, itsearviointi ja kehittäminen sosiaali- ja terveysalan ammatillisessa peruskoulutuksessa. Väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto. Viitattu 12.7.2017. <http://urn.fi/urn:isbn:951-44-6684-5>.

Hyvä tieteellinen käytäntö. 2018. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Viitattu 28.2.2018. <http://www.tenk.fi/fi/hyva-tieteellinen-kaytanto>.

Jaakkola, E., Orava, M. & Varjonen, V. 2009. Palvelujen tuotteistamisesta kilpailuetua. Opas yrityksille. Helsinki: TEKES.

Johtamisella vaikuttavuutta ja vetovoimaa hoitotyöhön. 2009. Sosiaali- ja terveysministeriö. Toimintaohjelma 2009-2011. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2009:18. Helsinki: Yliopistopaino.

Jämsä, K. & Manninen, E. 2000. Osaamisen tuotteistaminen sosiaali- ja terveysalalla. Vantaa: Tummavuoren kirjapaino Oy.

Kajander, S. 2007. Sairaanhoidajaopiskelijoiden arvioita ohjatun harjoittelun laadusta ja QPL-mittarin arviointia. Pro gradu -tutkielma. Kuopio: Kuopion yliopisto. Viitattu 22.7.2017. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uef-20090006>.

- Kallio, S. 2011. Tavoitteena taitava sairaanhoitaja – Sairaanhoitajaopiskelijan oppiminen työharjoittelussa. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. Kasvatustiede. Kasvatustieteiden yksikkö. Viitattu 28.5.2017. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-21501>.
- Kananen, J. 2008. Kvali. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.
- Kananen, J. 2014a. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Suomen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.
- Kananen, J. 2014b. Verkkotutkimus opinnäytetyönä. Suomen yliopistopaino Oy – Juvenes Print.
- Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2009. Tutkimus hoitotieteessä. 1. painos. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2013. Tutkimus hoitotieteessä. 3. uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Kettunen, N. 2015. Huono perehdytys pelottaa nuoret sairaanhoitajat pois alalta. Yle. Viitattu 19.10.2017. <https://yle.fi/uutiset/3-7702316>.
- Kouluterveydenhuolto. 2017. Kainuun sote. Viitattu 14.9.2017. <https://sote.kainuu.fi/palvelut/kouluterveydenhuolto>.
- Kuisma, P. 2010. Terveystutkimuksen vaaratapahtumien raportoinnista saatava tieto osana potilasturvallisuuden kehittämistä. Pro gradu -tutkielma. Tampere: Tampereen yliopisto. Viitattu 7.2.2018. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-20997>.
- Kupias, P. & Peltola, R. 2009. Perehdyttämisen pelikentällä. Tampere: Juvenes Print.
- Kylmä, J & Juvakka, T. 2014. Laadullinen terveystutkimus. 1.-3. painos. Porvoo: Bookwell Oy.
- L 17.8.1992/785. Laki potilaan asemasta ja oikeuksista. 1992. Suomen laki.
- L 23.8.2002/738. Työturvallisuuslaki. 2002. Suomen laki.
- L 30.12.2010/1326. Terveystutkimuslaki. 2010. Suomen laki.
- L 1.7.2011/379. Pelastuslaki. 2011. Suomen laki.

L 30.12.2014/1301. Sosiaalihuoltolaki. 2014. Suomen laki.

Laatu ja potilasturvallisuus. 2017. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri. Viitattu 27.12.2017. <http://www.hus.fi/potilaalle/laatu-ja-potilasturvallisuus/Sivut/Laatu%20ja%20potilasturvallisuus.aspx>.

Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi. 2013. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki.

Lainsäädäntö. 2018. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 26.2.2018. <http://stm.fi/sotepalvelut/lainsaadanto>.

Lainsäädäntö ohjaa asiakas- ja potilastietojen hallintaa. 2018. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 26.2.2018. <http://stm.fi/asiakas-potilastietojen-hallinta>.

Lapset, nuoret ja perheet. 2017. Kainuun sote. Viitattu 20.9.2017. <https://sote.kainuu.fi/lapset-nuoret-ja-perheet>.

Lapset, nuoret ja perheet, kasvun kumppanit. 2018. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 5.3.2018. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet>.

Lasten neuvolatyön käytäntö Kainuussa. 2017. Kainuun sote. Viitattu 1.3.2018. <https://kaima.kainuu.fi/sote/perhepalvelut/terveydenhoito/aitiysjalastenneuvola/Sivut/default.aspx>. Suljettu tietokanta.

Lastenneuvola. 2017. Kainuun sote. Viitattu 14.9.2017. <https://sote.kainuu.fi/palvelut/lastenneuvola>.

Latvala, S., Lehtimäki, M., Nelin, S., Nevala, S., Närkki, A. & Pérez, J. 2018. Asiakkaan kohtaamisen taito. Viitattu 1.3.2018. <https://www.superliitto.fi/viestinta/super-lehti/uusin-lehti/asiakkaan-kohtaamisen-taito/>.

Lokkila, K. 2016. Opiskelijaperehdytyksen kehittäminen Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymässä. Opinnäytetyö. Kajaanin ylempi ammattikorkeakoulu. Viitattu 20.5.2017. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2016121820950>.

Luo kauniita lomakkeita. 2018. Google. Viitattu 21.3.2018. <https://www.google.com/forms/about/>.

Lääkehoitopassi. 2018. Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 5.3.2018.
<https://www.laakehoitopassi.fi/>

Metsävainio, K. & Tamminen, J. 2015. Hyvä tiedonkulku parantaa potilasturvallisuutta. Finnanest-lehti. Viitattu 26.2.2018.
http://www.finnanest.fi/files/tamminen_metsavainio_hyva_tiedonkulku_parantaa_potilasturvallisuutta.pdf.

Mikä Kainuun sote. 2017. Kainuun sote. Viitattu 27.4.2017. <https://sote.kainuu.fi/mika-kainuun-sote>.

Mikä on THL?. 2017. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 5.3.2018.
<https://thl.fi/fi/thl/mika-on-thl>.

Mitä on potilasturvallisuus? 2014. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 27.3.2017.
<https://www.thl.fi/fi/web/laatu-ja-potilasturvallisuus/potilasturvallisuus/mita-on-potilasturvallisuus>.

Moilanen, M. 2018a. Keskustelu opinnäytetyöstä. 1.2.2018.

Moilanen, M. 2018b. Opinnäytetyöesitys. 20.4.2018.

Mosadeghrad, A. 2012. A conceptual framework for quality of care. Mater Sociomed. Viitattu 17.7.2017. 10.5455/msm.2012.24.251-261.

Neuvolapalvelut. 2017. Kainuun sote. Viitattu 14.9.2017.
<https://sote.kainuu.fi/palvelut/neuvolapalvelut>.

Neuvolatoiminta, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä ehkäisevä suun terveydenhuolto. 2009. Sosiaali- ja terveysministeriö. Yliopistopaino, Helsinki. Viitattu 13.3.2018.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-2942-5>.

Niemi, T., Nietosvuori, L. & Virikko, H. 2006. Hyvinvointialan viestintä. 1. painos. Helsinki: Edita Prima.

Nuutinen, M. 2000. Hoitoketju. Duodecim 2000:116. Viitattu 23.1.2018.
<http://www.terveyskirjasto.fi/xmedia/duo/duo91721.pdf>.

Ohje sosiaali- ja terveydenhuollon opinnäyte-/tutkimustyön tekemiseen Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymässä. 2017. Kainuun sote.

https://sote.kainuu.fi/sites/sote.kainuu.fi/files/documents/library/2017-03/Ohjeita_soten_opinnayte_tai_tutkimustyon_tekemiseen.pdf.

Oksanen, E. 2017. Hyvä perehdytys vaatii aikaa ja halua. Tehy-lehti. Viitattu 19.10.2017. <https://www.tehylehti.fi/fi/tyoelama/hyva-perehdytys-vaatii-aikaa-ja-halua>.

Opiskelijaohjauksen laatusuositukset. 2015. Kainuun sote.

Opiskelijat. 2016. Valvira. Viitattu 28.3.2017. <http://www.valvira.fi/terveydenhuolto/ammattioikeudet/opiskelijat>.

Opiskelijoiden harjoittelut ja työssäoppiminen. 2018. Kainuun sote. Viitattu 4.3.2018. <https://sote.kainuu.fi/opiskelijoiden-harjoittelut-ja-tyossaoppiminen>.

Opiskeluterveydenhuolto. 2017. Kainuun sote. Viitattu 14.9.2017. <https://sote.kainuu.fi/palvelut/opiskeluterveydenhuolto>.

Opiskeluterveydenhuolto. 2018. Sosiaali ja terveysministeriö. Viitattu 25.1.2018 <http://stm.fi/opiskeluterveydenhuolto>.

Organisaatio. 2018. Kainuun sote. Viitattu 23.3.2018. <https://sote.kainuu.fi/index.php/organisaatio>.

Patient Safety Curriculun Guide Multi-professional Edition. 2011. World Health Organization. Viitattu 19.4.2017. http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/44641/1/9789241501958_eng.pdf?ua=1.

Pelastussuunnitelma. 2018. Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö. Viitattu 1.3.2018. <http://www.spek.fi/Suomeksi/Turvatietao/Yritykset-ja-viranomaiset/Palontorjunta/Yritysten-pelastussuunnitelmat>.

Pennanen, A & Moilanen, M. 2017. Keskustelu opinnäytetyöstä. 26.10.2017.

Penttinen, A & Mäntynen, J. 2009. Työhön perehdyttäminen ja opastus -ennakoivaa työsuojelua. Työturvallisuuskeskus.

Perheasemat ja -keskukset. 2018. Kainuun sote. Viitattu 26.2.2018. <https://sote.kainuu.fi/palvelut/perheasemat-ja-keskukset>.

Pitkänen, N. 2010. Perehdyttäminen viestintäilmiönä: Perehdyttämisestä perehdyttämis- ja perehtymisprosessiin. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Viitattu 1.3.2018. URN:NBN:fi:ju-201210242772.

Potilasturvallisuus. 2015. Lapin sairaanhoitopiiri. Viitattu 27.12.2017. http://www.lshp.fi/fi-FI/Potilaille_ ja_laheisille/Potilasturvallisuus.

Potilasturvallisuusopas. 2011. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Tampere: Juvenes Print – Tampereen Yliopistopaino Oy.

Saarela, S. 2014. Sosiaali- ja terveystieteiden strategiat osana erikoissairaanhoidon strategiaa ja johtamista Suomessa. Pro gradu -tutkielma. Oulu: Oulun yliopisto. Viitattu 12.2.2018. <http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-201405271504.pdf>.

Sairaanhoitajakoulutus, Sairaanhoitaja (AMK): 210 op. Koulutuskohtaiset osaamistavoitteet (kompetenssit). 2017. Kajaanin ammattikorkeakoulu. Viitattu 28.3.2017. <http://opinto-opas.kamk.fi/index.php/fi/68146/fi/68088>.

Sairaanhoitajan tehtävissä tilapäisesti toimineiden opiskelijoiden perehdytys. 2017. Valvira. Helsinki. Viitattu 6.3.2018. https://www.valvira.fi/documents/14444/2822570/Sairaanhoitajan_tehtavissa_toimineiden_opiskelijoiden_perehdytys.pdf/fce8b16f-1643-60e5-7192-3a9a16c359dc.

Sairaanhoitajien eettiset ohjeet. 1996. Sairaanhoitajaliitto. Viitattu 26.2.2018. <https://sairaanhoitajat.fi/jasenpalvelut/ammattillinen-kehittyminen/sairaanhoitajien-eettiset-ohjeet/>.

Savuton työpaikka. 2018. Työterveyslaitos. Viitattu 25.1.2018. <https://www.ttl.fi/tyoyhteiso/terveyden-edistaminen-tyopaikalla/savuton-tyopaikka/>.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sähköiset asiakaspalvelut. 2015. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 26.2.2018. <https://thl.fi/fi/web/tiedonhallinta-sosiaali-ja-terveysalalla/mita-tiedonhallinta-on-/sosiaali-ja-terveydenhuollon-sahkoiset-asiakaspalvelut>.

Sosiaali- ja terveydenhuollon vaaratapahtumien raportointijärjestelmä. 2018. Awanic Oy. Viitattu 23.1.2018. <http://awanic.com/haiopro/>.

Sosiaali- ja terveysalan henkilöstön rokotukset. 2017. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 26.2.2018. <https://thl.fi/fi/web/rokottaminen/eri-ryhmien-rokotukset/tyoelaman-rokotukset/sosiaali-ja-terveysalan-henkiloston-rokotukset>.

Terveydenhoitaja on terveyden edistämisen ja hoitotyön asiantuntija. 2017. Terveydenhoitajaliitto. Viitattu 19.10.2017. https://www.terveydenhoitajaliitto.fi/ammatti/terveydenhoitajan_ammatti.

Terveydenhoitajakoulutus, terveydenhoitaja (AMK) : 240 op Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto. 2018. Kajaanin ammattikorkeakoulu. Viitattu 24.4.2018. <http://opinto-opas.kamk.fi/index.php/fi/68146/fi/68089>.

Terveydenhuollon laatuopas. 2011. Suomen kuntaliitto. Viitattu 17.7.2017. <http://hoidonvaikuttavuus.fi/wordpress/wp-content/uploads/2014/02/Tlaatuopas.pdf>.

Terveydenhuollon yhteinen arvopohja, yhteiset tavoitteet ja periaatteet. 2001. Etene. Julkaisu 1. Viitattu 28.2.2018. <http://etene.fi/documents/1429646/1559098/ETENE-julkaisu-ja+1+Terveydenhuollon+yhteinen+arvopohja%2C+yhteiset+tavoitteet+ja+periaatteet.pdf/4de20e99-c65a-4002-9e98-79a4941b4468>.

Terveyttä ja hyvinvointia näyttöön perustuvalla hoitotyöllä - Kansallinen tavoite- ja toimintaohjelma 2004-2007. 2003. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 5.3.2018. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201504224858>.

Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. 3. korjattu painos. Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print. Tampere.

Turvallinen lääkehoito. 2016. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Opas lääkehoitosuunnitelman tekemiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa. Tampere: Juvenes Print. Viitattu 5.3.2018. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-577-6>.

Tutkittavien informointi. 2017. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 5.3.2018. <http://www.fsd.uta.fi/aineistonhallinta/fi/tutkittavien-informointi.html>.

Työhyvinvointi. 2018a. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 21.3.2018. <http://stm.fi/tyohyvinvointi>.

Työhyvinvointi. 2018b. Työterveyslaitos. Viitattu 21.3.2018. <https://www.ttl.fi/tyoyhteiso/tyohyvinvointi/>.

Työkäyttäytyminen. 2018. Työturvallisuuskeskus. Viitattu 25.1.2018.
https://ttk.fi/tyoturvaluisuus_ja_tyosuojelu/tyoturvaluisuuden_perusteet/tyoyhteiso/tyokaytt_aytyminen.

Valli, R. & Aaltola, J. 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1: Metodien valinta ja aineistokeruu: Virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 4. uudistettu ja täydennetty painos. PS-Kustannus.

Valtionneuvoston periaatepäätös - Potilas- ja asiakasturvallisuusstrategia 2017-2021. 2017. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki. Viitattu 2.3.2018.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3963-9>.

Vehko, T., Aalto, A., Sainio, S. & Sinervo, T. 2016. Potilaiden tyytyväisyys terveysasemien palveluihin. Suomen lääkirilehti 38/2016, 2348-2356.

Vilkkä, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4., uudistettu painos. Juva: Bookwell Oy.

Vilkkä, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Äitiysneuvola. 2017. Kainuun sote. Viitattu 14.9.2017.
<https://sote.kainuu.fi/palvelut/aitiysneuvola>.

Kannen kuva: <http://www.laakarilehti.fi/ajassa/ajankohtaista/hoitajien-reseptioikeus-loi-uuden-ammattikunnan/>.

Liitteet

Liite 1. Kuviot Kainuun soten organisaatiosta

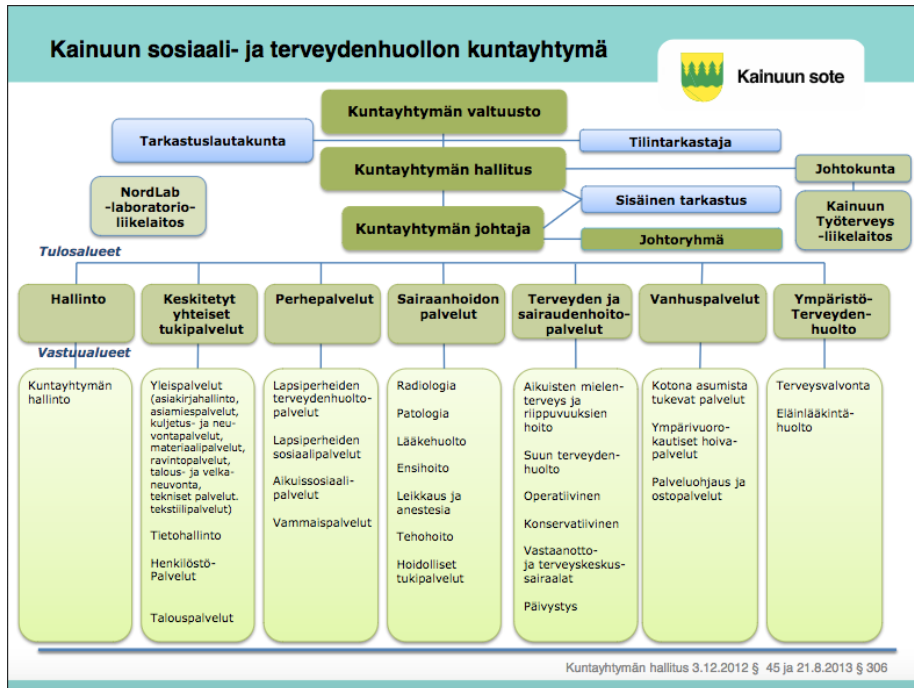
Liite 2. Sosiaali- ja terveysalan opiskelijalle lähetetyn kyselylomakkeen sisältö

Liite 3. Opiskelijoiden ohjaajille lähetetyn sähköpostin sisältö

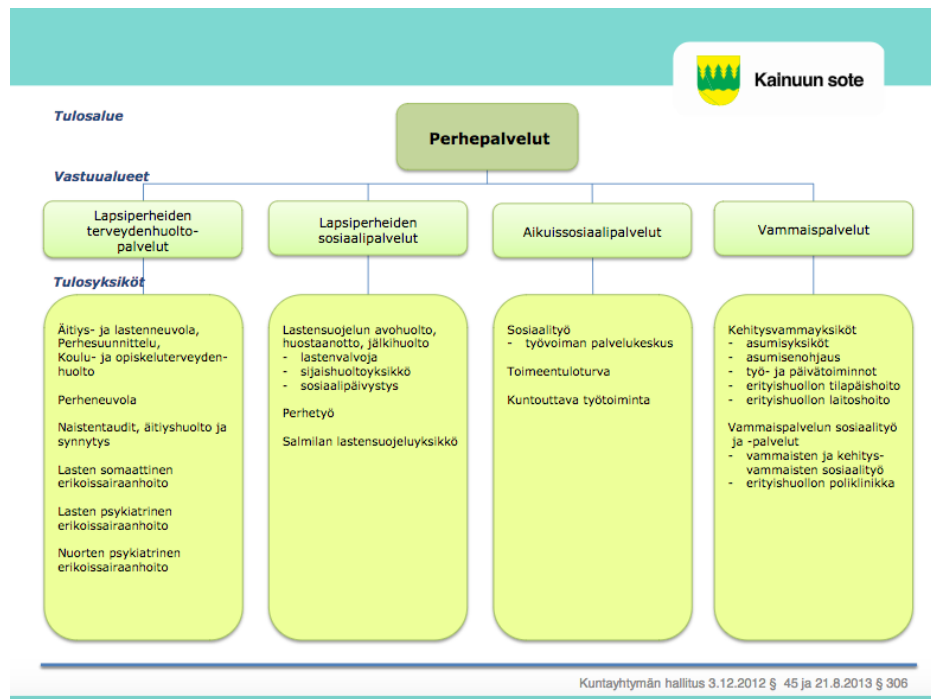
Liite 4. Sosiaali- ja terveysalan opiskelijoille lähetetyn saatekirjeen sisältö

Liite 5. Perehdytysmateriaali

Kuviossa 1 on esiteltyä Kainuun soten organisaation kaava. Kuviossa 2 on eriteltyinä soten perhepalvelut tarkemmin. Äitiys- ja lastenneuvola sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuolto kuuluvat lapsiperheiden terveydenhuollon palveluiden tulosityksiköihin. (Organisaatio 2018.)

Kuvio 1. Kainuun soten organisaatio

Kuvio 2. Kainuun soten perhepalvelut

Opiskelijoille lähetetyn kyselylomakkeen sisältö:

Parantaako materiaali mielestäsi hoitotyön laatua? *

- Paljon
- Jonkin verran
- Vähän
- Ei ollenkaan
- En osaa sanoa

Parantaako materiaali mielestäsi potilasturvallisuutta? *

- Paljon
- Jonkin verran
- Vähän
- Ei ollenkaan
- En osaa sanoa

...

Millainen perehdytysmateriaali mielestäsi parantaa potilasturvallisuutta ja hoitotyön laatua?

Pitkä vastausteksti

...

Oliko materiaali mielestäsi *

- Liian laaja
- Kattava
- Suppea
- En osaa sanoa

Jos materiaali oli mielestäsi liian suppea tai laaja, voisitko perustella ja antaa korjausehdotuksen.

Pitkä vastausteksti

Oliko materiaalista apua harjoittelussasi? *

- Paljon
- Jonkin verran
- Vähän
- Ei ollenkaan
- En osaa sanoa

Jos materiaalista oli vähän tai ei ollenkaan apua harjoitteluasi varten, voisitko kertoa mitä olisit toivonut materiaalissa olevan.

Pitkä vastausteksti

Olisiko sinulla materiaaliin muita kehitysideoita?

Pitkä vastausteksti

Opiskelijoiden ohjaajille lähetetyn sähköpostin sisältö:

Hei!

Olemme Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijoita ja teemme toiminnallista opinnäyte-työtä, jonka tarkoituksena on tuottaa perehdytysmateriaali opiskelijoille Kainuun alueen neuvoloihin, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon. Tavoitteena on, että Kainuun sote voi käyttää materiaalia opiskelijaperehdytyksen kehittämiseen. Luvan tutkimuksen tekemiseen olemme saaneet Kainuun sotelta.

Materiaaliin perehtyessään opiskelija tulee tutuksi esimerkiksi organisaation rakenteen ja yleisten toimintatapojen kanssa. Materiaalin kautta organisaation arvot, visio ja toimintasuunnitelma tulevat selviksi ja opiskelija voi soveltaa niitä myös omaan toimintaansa. Potilasturvallisuuden kannalta tärkeät asiat kuten esimerkiksi eettinen toiminta, lait, näyttöön perustuva toiminta, käsihygienia ja aseptinen toiminta Kainuun sotessa tulee kerratuksi.

Ohjaukseenne tuleva opiskelija _____ on lupautunut esitestaamaan tuotetta ensimmäisellä harjoitteluviikolla (vko 45). Opiskelija voi perehtyä materiaaliin sopivana, rauhallisena ajankohtana työyksikössä. Perehdytysmateriaalin läpikäymiseen menevää aikaa on vaikea arvioida. Siihen voi kulua 2-5 tuntiin opiskelijasta riippuen. Perehdyttyään materiaaliin opiskelija täyttää kyselykaavakkeen, johon menee aikaa noin 10-15 minuuttia. Laitamme perehdytysmateriaalin liitteenä myös Teille, jotta voitte itsekin ohjaajana nähdä, mihin asioihin materiaalin kautta voi tutustua. Toivomme, että opiskelijanne esitestaamiseen osallistuminen ei aiheuta Teille ohjaajana hankaluuksia. Voitte ottaa meihin yhteyttä asian tiimoilta joko sähköpostitse tähän viestiin vastaamalla tai puhelimitse numeroon *****/Johanna.

Ystävällisin terveisin,

Johanna Martinez ja Jessica Kauppinen

Opiskelijalle lähetetyn saatekirjeen sisältö:

Hyvä esitestaukseen osallistuva opiskelija,

Opinnäytetyömme tarkoituksena on tuottaa perehdytysmateriaali opiskelijoille Kainuun alueen neuvoloihin, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon. Tavoitteena on, että Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä voi käyttää materiaalia opiskelijaperehdytyksen kehittämiseen. Tarvitsemme Teidän apuanne varmistaaksemme materiaalin toimivuuden.

Materiaaliin perehtyessään opiskelija tulee tutuksi esimerkiksi organisaation rakenteen ja yleisten toimintatapojen kanssa. Materiaalin kautta organisaation arvot, visio ja toimintasuunnitelma tulevat selviksi ja opiskelija voi soveltaa niitä myös omaan toimintaansa. Potilasturvallisuuden kannalta tärkeät asiat kuten esimerkiksi eettinen toiminta, lait, näyttöön perustuva toiminta, käsihygienia ja aseptinen toiminta Kainuun sote:ssa tulee kerratuksi.

Joudumme laittamaan materiaalin Teille Word-asiakirjana, koska emme voi laittaa sitä esitestausvaiheessa Kaiman intranettiin. Pahoittelumme siitä aiheutuvasta vaivasta. Saatte asiakirjan tämän sähköpostin liitteenä. Pyydämme Teitä käyttämään työharjoittelu-aikaanne harjoittelun ensimmäisellä viikolla materiaaliin tutustumiseen. Voit käydä materiaalia läpi sopivana, rauhallisena ajankohtana työyksikössä. Olemme ottaneet yhteyttä työharjoittelun ohjaajaasi ja saaneet hänen suostumuksensa esitestaukseen. Asiakirjassa on kaikki tarvitsemanne linkit ja ohjeet tietojen löytämiseen. Koska osa materiaalista on jo ennestään tuttua, kaikkea ei ole pakko lukea sanasta sanaan, kuten esimerkiksi lakitekstejä. Tärkeintä on, että tiedät, mistä tieto löytyy, ja otat huomioon kokonaisuutena perehdytysmateriaalin sisällön.

Luottamuksellisuus

Luvan esitestauksen ja selvityksen tekemiseen olemme saaneet Kainuun sotelta. Antamanne vastaukset käsittelemme luottamuksellisesti niin, ettei vastaajaa pysty tunnistamaan tai erottamaan. Hävitämme kyselyssä käyttämämme aineiston ja sähköpostin, kun opinnäytetyömme on valmis. Käytämme aineistoa vain esitestauksen arviointiin. Opinnäytetyö tullaan julkaisemaan osoitteessa www.theseus.fi.

Kyselyyn vastaaminen

Pyydämme teitä vastaamaan kyselyyn ensimmäisen harjoitteluviikon aikana perehdytyksenne materiaaliin. Kyselyssä on neljä monivalintakysymystä ja neljä avointa kysymystä. Vastaamiseen menee aikaa noin 10-15 minuuttia. Lähetämme Teille kutsun kyselyyn ensi viikon alkupuolella sähköpostitse. Avatkaa kysely vasta perehdytyksenne materiaaliin kokonaisuudessaan. Kyselyn voi avata ja siihen voi vastata vain yhden kerran.

Pyydämme teitä ystävällisesti osallistumaan Google forms -kyselyyn sähköpostiinne laitettun linkin kautta. Jos sinulla on kysyttävää tai ongelmia esimerkiksi kyselyyn vastamisessa, saat meihin parhaiten yhteyden sähköpostilla: perehdytyskysely@gmail.com, *****@kamk.fi tai puhelimitse: *****/Johanna.

Kiitos paljon kiinnostuksestanne perehdytysmateriaalin esitestaukseen!

Ystävällisin terveisin ja yhteistyöstä etukäteen kiittäen,
Johanna Martinez & Jessica Kauppinen

Tervetuloa ohjattuun harjoitteluun!

Tämä opiskelijoiden perehdytysmateriaali on tarkoitettu opiskelijoiden itsenäiseen käyttöön. Materiaalia voi käyttää myös opiskelijaohjauksessa ohjaajan toimesta uutta opiskelijaa perehdytettäessä. Harjoittelun alkaessa voit sopia ohjaajasi kanssa materiaaliin tutustumisesta ja sille sopivasta ajankohdasta. Osa materiaalista on Kainuun sotien intranetissa Kaimassa. Tähän osaan materiaalista pääsee vain Kainuun sotien yksiköiden tietokoneilla. Perehdytysmateriaalissa on yleisen tason tietoa Kainuun sotien organisatiosta, perhepalveluista ja muusta ohjattuun harjoitteluun liittyvästä. Yksikkökohtaisista asioista, kuten esimerkiksi pelastussuunnitelmasta, voit kysyä omalta ohjaajaltasi.

Itsenäinen tutustuminen perehdytysmateriaaliin ei kata koko perehdytystä. Pyydä ohjaajaa selventämään epäselviksi jääneitä asioita. Perehdytys jatkuu koko harjoittelun ajan monin eri tavoin. Muista esittää paljon kysymyksiä nyt, kun sinulla on siihen mahdollisuus.

Mukavaa ja antoisaa harjoittelua!

Opiskelijoiden perehdyttäminen Kainuun soten neuvolaan, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon

Kuntayhtymän strategia ja organisaatio	Laadunhallinta ja potilasturvallisuus
• Strateginen suunnitelma • Organisaatiokaavio • Taloussuunnittelun vuosikello • Tulosalueen strateginen suunnitelma • Toimintaa ohjaavat lait ja asetukset • Hoitotyön strateginen suunnitelma	• Hoito- ja palveluketjut • HaiPro- ja potilasturvallisuus ilmoitus • Lääkehoitosuunnitelma • Laadunhallinta- ja potilasturvallisuussuunnitelma
Työhyvinvointi ja työsuojelu	Viestintä, tietoturva ja -suoja
• Työhyvinvointi • Työsuojelu • Opiskelijan ohjaus • Opiskeluterveydenhuolto • Savuton Kainuun sote	• Asiakas- ja potilastiedot (valvonta ja seuranta) • Sähköiset palvelut • Tietojärjestelmät • Sisäinen ja ulkoinen viestintä (posti, faksi, puhelin, sähköposti, intranet, internet) • Viestintäopas
Henkilöstö ja työyksiköt	Yleiset käytänteet
• Työyksiköt • Henkilöstömäärä ja -rakenne, tehtäväkuvat • Perhekeskus	• Työaika ja työvuorolistat • Sairaspoissaolot • Omat rokotukset • Eettinen toiminta • Näyttöön perustuva toiminta • Koulutukseen ja kokouksiin osallistuminen
Toimintaympäristö	Tärkeää työharjoitteluun liittyen
• Tärkeitä ohjeita • Asiakkaat • Runko-ohjelmat • Valmiussuunnitelmat	• Harjoittelun tavoitteet • Väli- ja loppuarviointi • Lääkehoitopassi • Terveysten ja hyvinvoinnin laitos • Palaute

Kuntayhtymän strategia ja organisaatio

- **Strateginen suunnitelma:**

<https://kaima.kainuu.fi/hallinto/arvot/Sivut/default.aspx>

Kaima → Henkilöstö → Perehdyttäminen → Organisaatiotason perehdyttäminen → Kuntayhtymän perustehtävä, arvot, visio ja strategia → Strateginen suunnitelma

- **Organisaatiokaavio:**

<https://kaima.kainuu.fi/hallinto/organisaatiokaavio/Sivut/default.aspx>

Kaima → Henkilöstö → Perehdyttäminen → Organisaatiotason perehdyttäminen → Kuntayhtymän organisaatio ja johtaminen → Organisaatiokaavio

- **Perhepalvelut:**

<https://kaima.kainuu.fi/hallinto/organisaatiokaavio/Sivut/default.aspx>

Kaima → Henkilöstö → Perehdyttäminen → Organisaatiotason perehdyttäminen → Kuntayhtymän organisaatio ja johtaminen → Organisaatiokaavio → Perhepalvelut

- **Taloussuunnittelun vuosikello:**

https://qf.kainuu.fi/handbookJulkaisu/Handbook_Lib/Talouden vuosikello v 2018.docx

- **Tulosalueen strateginen suunnitelma:**

<https://kaima.kainuu.fi/sote/perhepalvelut/Sivut/default.aspx>

Kaima → Sote → Perhepalvelut

- **Toimintaa ohjaavat lait ja asetukset:**

Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110338>

Terveydenhuoltolaki

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöstä

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940559>

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920785>

Asetus potilasasiakirjoista

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090298>

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990621>

Henkilötietolaki

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990523>

Lastensuojelulaki

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

Mielenterveyslaki

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1990/19901116>

Päihdehuoltolaki

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1986/19860041>

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020504>

Asetus seulonnoista

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110339>

Asetus rokotuksista ja tartuntatautien raskaudenaikaisesta seulonnasta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2004/20040421>

Asetus imeväisen ja pikkulapsen ruokintaa koskevasta tiedotusaineistosta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20100267>

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus rokotuksista

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170149>

Tartuntatautilaki

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161227>

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>

Isyyslaki

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150011>

- **Hoitotyön strateginen suunnitelma:**

https://kaima.kainuu.fi/sote/hoitotyö/Strategia%20ja%20suunnitelmat1/Hoitotyön_painopistealueet_Kainuun_sotessa%202017-2018_5.pdf

Kaima → Henkilöstö → Perehdyttäminen → Työyksikötason perehdyttäminen → Strategisen toiminnan tavoitteet, periaatteet ja toimintatavat → Hoitotyön strateginen suunnitelma

Laadunhallinta ja potilasturvallisuus

- **Hoito- ja palveluketjut:**

Tässä tutustu erityisesti lapsiperheiden terveydenhuoltopalveluihin.

<http://prosessit.kainuu.fi/QPR/Portal/QPR.Isapi.dll?QPRPORTAL&%2aprmav&SES=G3IJ07qJf5hx9hq4sGzVTg&FMT=p&LAN=fi%u002c1&DTM=&RID=247777063336901825>

Kaima → Henkilöstö → Perehdyttäminen → Organisaatiotason perehdyttäminen → Laadunhallinta ja potilasturvallisuus → Hoito- ja palveluketjut → **Lapsiperheiden terveydenhuoltopalvelut**

- **HaiPro- ja potilasturvallisuusilmoitus:**

https://kaima.kainuu.fi/sote/laadunhallinta-ja-potilasturvallisuus/asiakkaan_vaaratilanneilmoitus/Sivut/default.aspx

Kaima → Laadunhallinta- ja potilasturvallisuus → Potilaan/asiakkaan vaaratilanneilmoitus

<https://kaima.kainuu.fi/sote/laadunhallinta-ja-potilasturvallisuus/vaaratapahtuman-kasittely/Sivut/default.aspx>

Kaima → Laadunhallinta- ja potilasturvallisuus → Vaaratapahtuman käsittely (HaiPro)

- **Lääkehoitosuunnitelma:**

”Jokaisen terveyden- ja sosiaalihuollon toimintayksikön tulisi laatia lääkehoitosuunnitelma, joka kattaa koko lääkehoitoprosessin, muun muassa siihen liittyvien vastuiden määrittämisen ja henkilökunnan riittävästä osaamisesta huolehtimisen. -- Lääkehoitosuunnitelmassa kuvataan yksikön lääkehoidon sisältö ja toimintatavat. -- Suunnitelmas-

sa määritetään yksikön lääkehoidon vaatavuustaso, riskitekijät ja ongelmakohdat, tunnistetaan oman toiminnan ydinalueet ja kehittämiskohteet. -- Lääkehoitosuunnitelmasa määritellään toimintayksikön lääkehoidon toteuttamisen edellyttämä osaaminen ja suunnitellaan lääkehoitoon perehdyttämisen ja täydennyskoulutuksen toteutus. -- Lääkehoitosuunnitelmassa tulee määritellä toimintayksikön lääkehoitoa toteuttavan henkilöstön rakenne, tehtävät ja vastuualueet. -- Opiskelijat harjoittelevat lääkehoidon toteutusta työssäoppimisjaksoilla koulutuksensa mukaisesti työpaikkaohjaajan ohjauksessa, valvonnassa ja vastuulla. Heidän tulee osoittaa käytännön harjoittelujaksoon mennessä suorittamansa lääkehoidon opinnot. Esimerkiksi joidenkin oppilaitosten suosimien lääkehoitopassien on todettu käytännössä toimivan hyvin opiskelijoiden lääkehoitotaitoja arvioitaessa. ”

(STM opastaa: Lääkehoitoon turvallisuutta lääkehoitosuunnitelman avulla, 2014)

Koko artikkeli löytyy tarvittaessa osoitteesta:

<https://sairaanhoitajat.fi/artikkeli/stm-opastaa-laakehoitoon-turvallisuutta-laakehoitosuunnitelman-avulla/>

Koko maakunnan alueella on yhteiset yleisen tason lääkehoitosuunnitelmat niin neuvoloissa kuin koulu- ja opiskeluterveydenhuollossakin. Ota selvää ohjaajaltasi, mistä lääkehoitosuunnitelma löytyy perehtyäksesi siihen.

- **Laadunhallinta- ja potilasturvallisuussuunnitelma:**

<https://kaima.kainuu.fi/sote/laadunhallinta-ja-potilasturvallisuus/Sivut/default.aspx>

Kaima → Henkilöstö → Perehdyttäminen → Organisaatiotason perehdyttäminen → Laadunhallinta ja potilasturvallisuus → Laadunhallintajärjestelmä

Työhyvinvointi ja työsuojelu

- **Työhyvinvointi:**

https://kaima.kainuu.fi/henkilosto/tyohyvinvointi_ja_tyonohjaus/tyohyvinvointi/Sivut/default.aspx

Kaima → Henkilöstö → Perehdyttäminen → Organisaatiotason perehdyttäminen → Työhyvinvointi ja työsuojelu → Työhyvinvointi on yhteinen asia.

- **Työsuojelu:**

<https://kaima.kainuu.fi/henkilosto/tyosuojelu/mitatyosuojeleuon/Sivut/default.aspx>

Kaima → Henkilöstö → Työsuojelu ja työturvallisuus → Mitä työsuojelu on?

- **Opiskelijan ohjaus:**

<https://sote.kainuu.fi/opiskelijoiden-harjoittelut-ja-tyossaoppiminen>

- **Opiskeluterveydenhuolto:**

<http://kamk.fi/fi/Opiskelijalle/Opiskelijan-hyvinvointi/Opiskelijaterveydenhuolto>

Ota tarvittaessa yhteyttä Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskeluterveydenhuoltoon omaa terveyttäsi koskevissa asioissa.

- **Savuton Kainuun sote:**

https://kaima.kainuu.fi/henkilosto/savuton_kainuun_sote/Sivut/default.aspx

Kaima → Henkilöstö → Perehdyttäminen → Organisaatiotason perehdyttäminen → Työhyvinvointi ja työsuojelu → Savuton Kainuun sote

Viestintä, tietoturva ja -suoja

- **Asiakas- ja potilastiedot (valvonta ja seuranta):**

<https://kaima.kainuu.fi/tukipalvelut/arkisto-tietosuojapalvelut/Tietosuoja/Sivut/S%c3%a4%c3%a4nn%c3%b6t-ja-ohjeet.aspx>

Kaima → Henkilöstö → Perehdyttäminen → Organisaatiotason perehdyttäminen → Tietoturva ja tietosuoja → Asiakas- ja potilastiedot

- **Sähköiset palvelut:**

<https://sote.kainuu.fi/node/1>

Kainuun soten julkiset verkkosivut

<http://www.kanta.fi/fi/>

Kaima → Henkilöstö → Perehdyttäminen → Organisaatiotason perehdyttäminen → Tietoturva ja tietosuoja → KanTa-arkisto

<https://omasote.kainuu.fi/>

Kaima → Henkilöstö → Perehdyttäminen → Organisaatiotason perehdyttäminen → Tietoturva ja tietosuoja → Omasote

<https://kainuu.labajanvaraus.varauskirja.fi/do.xsp?objectType=appointmentbooking&viewType=indexview>

Kaima → Henkilöstö → Perehdyttäminen → Organisaatiotason perehdyttäminen → Tietoturva ja tietosuojat → Laboratorion sähköinen ajanvaraus

- **Tietojärjestelmät:**

Kun opiskelija ottaa yhteyttä työharjoittelupaikkaansa noin 2 viikkoa ennen työharjoittelun alkua, kannattaa kysyä puhelimitse käyttöoikeuksien hausta. Käyttöoikeuksien hakuun tarvitaan opiskelijan henkilöturvapassin, jonka voi antaa puhelimitse. Tällä tavoin opiskelija saa käyttöoikeudet työpaikan tietojärjestelmiin heti työharjoittelun alusta alkaen. Toisissa harjoittelupaikoissa käyttöoikeudet haetaan vasta opiskelijan tullessa työharjoitteluun. Käyttöoikeuksien haku tehdään työyksikön ohjeistamalla tavalla. Käyttöoikeudet ovat henkilökohtaisia, eikä niitä tule luovuttaa kenenkään toisen käyttöön. Tiedot, joihin tunnuksilla pääsee käsiksi, tulee pitää salaisina eikä niitä saa mennä lukemaan ilman syytä. Näihin tietoihin kuuluvat myös asiakkaiden henkilötiedot. Vaitiolovelvollisuus koskee myös opiskelijoita.

- **Sisäinen ja ulkoinen viestintä (posti, faksi, puhelin, sähköposti, intranet, internet):**

Viestintään käytetään muun muassa seuraavia tietojärjestelmiä riippuen työyksiköstä: Kaima, Lync ja Wilma. Kirjausten tulee olla asiallista, ammatillista tekstiä. Tekstistä pitää tulla ilmi esimerkiksi tehdyt toimenpiteet ja tarpeen mukaan asiakkaan nykytilaa koskevat asiat sekä jatkotoimenpiteiden suunnittelu.

Sisäistä postia pystyy lähettämään Kainuun soten eri yksiköiden välillä. Oman puhelimen käyttö työajalla on sallittua pelkästään lounastauoilla. Tietokoneita ja internetiä käytetään ainoastaan työhön liittyvien asioiden hoitoon. Sosiaalisen median sivustoille menoa on kiellettyä.

- **Viestintäopas:**

<https://kaima.kainuu.fi/liitto/viestinta/ohjeet/viestintaopas/Sivut/default.aspx>

Kaima → Kainuun liitto → Viestintä → Ohjeet → Sivuston sisältö → Viestintäopas

Henkilöstö ja työyksiköt

- **Työyksiköt ja niiden yhteystiedot:**

<https://sote.kainuu.fi/palvelut/neuvolapalvelut>

Neuvoloiden terveydenhoitajien yhteystiedot kunnittain löytyvät klikkaamalla joko Äitiysneuvola tai Lastenneuvola. Yhteystiedot tulevat sivun alaosaan.

<https://sote.kainuu.fi/palvelut/koulu-ja-opiskeluterveydenhuolto>

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajien yhteystiedot kunnittain löytyvät sivun alaosasta, kun klikkaat joko Kouluterveydenhuolto tai Opiskeluterveydenhuolto.

- **Henkilöstömäärä ja –rakenne, tehtäväkuvat:**

Kainuun sote työllistää yhteensä 54 terveydenhoitajaa ja 6 sairaanhoitajaa Kainuun alueen neuvoloiden, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon eri yksiköissä. Osa terveyden- ja sairaanhoitajista tekee töitä useammassa kuin yhdessä kunnassa.

- **Perhekeskus:**

<https://sote.kainuu.fi/palvelut/perheasemat-ja-keskukset>

Yleiset käytänteet

- **Työaika ja työvuorolistat:**

https://workspaces.kajak.fi/opiskelu/tyoharjoittelu/harjoittelu_sote/SitePages/05.%20Harjoittelun%20laajuus%20ja%20harjoitteluajan%20laskeminen.aspx

KAMK intranet → Työharjoittelusivusto → Harjoittelu – Sairaanhoitaja ja terveydenhoitaja → 05. Harjoittelun laajuus ja harjoitteluajan laskeminen

Työharjoittelussa opiskelija pyrkii tekemään työvuoronsa määrätyn ohjaajan työvuorojen mukaan. Mahdollisista poikkeuksista tulee keskustella oman opiskelijaohjaajan kanssa.

- **Sairaspoissaolot:**

Työharjoittelussa olevan opiskelijan tulee ilmoittaa mahdollisista sairaspöissaoloistaan työharjoitteluyksikköön viimeistään poissaolopäivän aamuna soittamalla. Ohjaavalle opettajalle tulee ilmoittaa poissaoloista sähköpostilla. Työharjoittelussa tulee noudattaa työelämän pelisääntöjä tässäkin asiassa. Poissaolot tulee korvata, jotta harjoittelun tunnit/opintopistemäärä täyttyy.

- **Omat rokotukset:**

https://workspaces.kajak.fi/opiskelu/tyoharjoittelu/harjoittelu_sote/SitePages/04.%20Harjoittelun%20ajankohta,%20harjoitteluun%20lähden%20edellytykset%20ja%20harjoitteluinfort.aspx

KAMK intranet → Työharjoittelusivusto → Harjoittelu – Sairaanhoitaja ja terveydenhoitaja → 04. Harjoittelun ajankohta, harjoitteluun lähden edellytykset ja harjoitteluinfort → Tarvittavat rokotukset Kainuun sotessa terveydenhuollon työntekijöille ja harjoittelijoille.doc

<https://kaima.kainuu.fi/layouts/15/osssearchresults.aspx?k=Tarvittavat%20rokotukset>

Kaima → Haku → Tarvittavat rokotukset Kainuun sotessa terveydenhuollon työntekijöille ja harjoitteluun tuleville.

- **Eettinen toiminta:**

<https://sairaanhoitajat.fi/jasenpalvelut/ammattillinen-kehittyminen/sairaanhoitajan-eettiset-ohjeet/>

<https://sairaanhoitajat.fi/artikkeli/eettisten-ongelmien-tunnistaminen-hoitotyossa/>

- **Näyttöön perustuva toiminta:**

<http://www.hotus.fi/hotus-fi/nayttoon-perustuva-toiminta>

- **Koulutuksiin ja kokouksiin osallistuminen:**

Erilaisiin Kainuun soten järjestämiin koulutustilaisuuksiin on mahdollista osallistua opiskelijaohjaajan mukana, jos koulutukseen mahtuu mukaan. Keskustele tästä ohjaajasi kanssa. Koulutuksiin tulee ilmoittautua koulutuspäällikölle sähköpostitse. Kokouksiin saa osallistua, mutta asiakaspalaverihin meno vain asiakkaan luvalla. Työnohjauksiin ei voi osallistua. Oppilashuoltoryhmiin osallistumisen mahdollisuus riippuu koulusta. Muutoin kokouksiin voi osallistua opiskelijaohjaajan mukana.

Toimintaympäristö

- **Tärkeitä ohjeita:**

<https://kaima.kainuu.fi/sote/sairaanhoito/infektioiden-torjunta/Ohje-%20ja%20lomakerekisteri/Sivut/default.aspx>

Kaima → Henkilöstö → Perehdyttäminen → Työyksikötason perehdyttäminen → Toimintaympäristö → **Käsidesinfektio, Ohje työntekijöiden ja opiskelijoiden ulkoasusta potilastyössä, Tarvittavat rokotukset Kainuun soten terveydenhoitajatyöntekijöille ja harjoittelijoille, Rokotusten pisto**

- **Asiakkaat:**

<https://sote.kainuu.fi/palvelut/neuvolapalvelut>

<https://sote.kainuu.fi/palvelut/koulu-ja-opiskeluterveydenhuolto>

<https://sote.kainuu.fi/palvelut/rokotukset-ja-seulontatutkimukset>

Neuvoloissa, koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa toimitaan ajanvarausperiaatteella. Opiskeluterveydenhuollossa on yleensä päivittäin tietty aika, jolloin asiakkaat voivat tulla vastaanotolle myös ilman ajanvarausta. Sairaanhoito sisältyy opiskeluterveydenhuoltoon.

- **Runko-ohjelmat:**

<https://kaima.kainuu.fi/sote/perhepalvelut/terveydenhoito/aitiysjalastenneuvola/Sivut/default.aspx>

Äitiys- ja lastenneuvolan runko-ohjelma

<https://kaima.kainuu.fi/sote/perhepalvelut/terveydenhoito/koulujaopiskelu/Sivut/default.aspx>

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon runko-ohjelma

<https://qf.kainuu.fi/handbookJulkaisu/Lists/Handbook/DispForm.aspx?ID=5054>

Perhesuunnittelun runko-ohjelma

- **Valmiussuunnitelmat:**

<https://kaima.kainuu.fi/hallinto/valmiussuunnitelma/soten-valmiussuunnitelma/Sivut/default.aspx>

Kaima → Sote → Soten hallinto → Valmiussuunnitelmat → Soten valmiussuunnitelma

Valmiussuunnitelma on koko Kainuun soten yhteinen. Kaikissa työyksiköissä tulee olla yksikkökohtainen pelastussuunnitelma poikkeusoloja varten ja yksikkökohtaiset toimintaohjeet suuronnettomuustilanteita varten. Ota selvää ohjaajaltasi, mistä pelastussuunnitelma ja toimintaohjeet suuronnettomuustilanteisiin löytyvät perehtyäksesi niihin.

Tärkeää työharjoitteluun liittyen

- **Harjoittelun tavoitteet:**

https://workspaces.kajak.fi/opiskelu/tyoharjoittelu/harjoittelu_sote/SitePages/02.%20Harjoittelun%20tavoite.aspx

KAMK intranet → Työharjoittelusivusto → Harjoittelu – Sairaanhoitaja ja terveydenhoitaja → 02. Harjoittelun tavoitteet

- **Väli- ja loppuarviointi:**

https://workspaces.kajak.fi/opiskelu/tyoharjoittelu/harjoittelu_sote/SitePages/06.%20Harjoittelun%20ohjaus%20ja%20arviointi.aspx

KAMK intranet → Työharjoittelusivusto → Harjoittelu – Sairaanhoitaja ja terveydenhoitaja → 06. Harjoittelun ohjaus ja arviointi

Opiskelijalta pyydetään oma-aloitteisuutta väli- ja loppuarviontiaikojen sopimiseen ja niistä tiedottamiseen. Opiskelijan ohjaajan aikataulu voi olla kiireinen, joten arviointiaikojen sopiminen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa olisi suotavaa.

- **Lääkehoitopassi:**

<https://www.laakehoitopassi.fi/>

Lääkehoitopassin tarkoitus on tukea ammattikorkeakoulujen terveysalan opiskelijoiden lääkehoidon oppimista ja varmentaa osaamisen kehittymistä. Sen lähtökohtana ovat tutkintokohtaiset lääkehoito-osaamisen kuvauksen terveysalalla. Lääkehoitopassi tekee vaadittavan lääkehoito-osaamisen näkyväksi opiskelijalle itselleen, opettajille ja terveyspalvelujärjestelmässä työskenteleville ohjaajille. Lääkehoitopassi tukee lääkehoidon opintojen suunnittelua, toteuttamista ja arviointia. Opiskelija vastaa pääasiassa itse lääkehoitopassinsa kirjauksista. Ammattikorkeakoulun opettajat ja harjoittelupaikkojen ohjaajat taas kirjaavat lääkehoito-osaamisen tavoitteiden saavuttamisen.

Opiskelijoita pyydetään kertomaan ohjaajalleen lääkehoitopassista jo harjoittelun ensimmäisellä viikolla. Varmista jo silloin, että opiskelijaohjaaja tietää, mistä työpaikan tunnukset lääkehoitopassiin löytyvät. Ota yhteys ohjaavaan opettajaan mahdollisimman pian, jos työpaikalla ei ole tunnuksia. Opiskelijan tulee oma-aloitteisesti tuoda asia esille ja pitää huolta, että tarvittavat kirjaukset tehdään hyvissä ajoin ennen harjoittelun loppumista.

- **Terveyden ja hyvinvoinnin laitos:**

<https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet>

<https://www.thl.fi/fi/web/rokottaminen>

- **Palaute:**

<https://sote.kainuu.fi/opiskelijapalautekysely>

Sote → Palvelut → Opiskelijat, harjoittelijat ja tutkijat → Opiskelijapalaute